

**BIULETYN
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM**

Nr 27

2023

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM

powstało w roku 1996

Towarzystwo jest członkiem
Société Internationale d'Étude du Dix-huitième Siècle
www.isecs.org

Adres: ul. Nowy Świat 72, p. 131
00-330 Warszawa
www.wiekosiemnasty.pl

Numer konta:

mBank 26 1140 2004 0000 3302 8105 5017

**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW ORAZ ZARZĄD APELUJĄ
O TERMINOWE REGULOWANIE SKŁADEK CZŁONKOWSKICH**

**od 2013 r. w kwocie 70 zł;
Członkowie emerytowani oraz studiujący 40 zł**

Biuletyn redaguje: Klara Leszczyńska-Skowron
e-mail: biuletyn@ptbnwo.pl

Okładkę projektował Mateusz Chachulski

Walne Zebranie sprawozdawczo-wyborcze Członków POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM

Toruń, 15 września 2022 r.

Zebranie rozpoczęło się w drugim terminie, o godz. 18.00 (wskutek braku quorum w pierwszym terminie o godz. 17.45). Wzięło w nim udział 59 Członków Towarzystwa. Zebranych powitała Prezes PTBnWO, Anna Grześkowiak-Krwawicz, która poinformowała obecnych o przyczynach przedłużenia kadencji Zarządu Towarzystwa (statutowo przewidzianej na lata 2016–2020) w związku z epidemią COVID-19. Wybór nowych władz PTBnWO został przesunięty na czas odbywania IV Kongresu Badaczy Osiemnastego Wieku w Toruniu, z uwagi na oczekiwaną znaczną frekwencję Członków Towarzystwa (pierwotnie planowany na rok 2021 termin Kongresu przesunięto z uwagi na zagrożenie epidemiczne na 2022 r.). Zmiana ta dokonana została zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi w okresie epidemii COVID-19¹, po zasięgnięciu opinii Komisji Rewizyjnej.

Prezes Anna Grześkowiak-Krwawicz przypomniała również Członków Towarzystwa, którzy zmarli w czasie, jaki upłynął od ostatniego Walnego Zebrania w 2019 r. Byli to: Andrzej Cieński, Monika Hamanowa, Ewa Juzoń, Jerzy Kowecki, Maria Rutkowska oraz Członek Honorowy PTBnWO Stanisław Salmonowicz. Zebrani uczcili Ich pamięć chwilą ciszy.

Na wniosek Prezes Anny Grześkowiak-Krwawicz zgromadzeni wybrali przez akklamację Marcina Cieńskiego na Przewodniczącego Walnego Zebrania, a Grzegorza Głabisza na protokolanta.

Przewodniczący zebrania po objęciu funkcji zaproponował wprowadzenie dwóch poprawek do rozesłanego wcześniej porządku obrad. Pierwsza dotyczyła przeniesienia ogłoszenia wyników Konkursu PTBnWO na najlepszą rozprawę doktorską dotyczącą szeroko ujętego osiemnastego wieku za rok 2021 oraz wręczenia nagród za lata 2019, 2020, 2021, z punktu 8 do punktu 3 porządku obrad. Spowodowało to zmianę numerów kolejnych punktów porządku obrad zebrania. Druga poprawka dotyczyła wprowadzenia punktu 7a, dotyczącego głosowania nad wnioskiem ustępującego Zarządu o nadanie członkostwa honorowego PTBnWO Annie Grześkowiak-Krwawicz. Wobec braku propozycji innych poprawek Przewodniczący poddał pod głosowanie

¹ Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. (Tarcza 4.0), artykuł 28.

poprawiony i uzupełniony porządek obrad. W głosowaniu jawnym jednomyślnie przyjęto zaproponowany porządek obrad.

Następnie prowadzący zebranie poprosił Przewodniczącą Kapituły Konkursu Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym na najlepszą rozprawę doktorską, Teresę Kostkiewiczową, o wręczenie dyplomów i nagród za VII, VIII i IX edycję Konkursu. Przewodnicząca poinformowała zebranych, że Kapituła Konkursu na bieżąco informowała o rozstrzygnięciach, lecz z powodu zagrożenia epidemicznego nie organizowano zebrań, podczas których można było zwieńczyć kolejne Konkursy wręceniem nagród i wyróżnień. Następnie wręczono nagrody: dr. Stanisławowi Witeckiemu (z Uniwersytetu Jagiellońskiego) za rozprawę *Przekaz kulturowy w parafiach katolickich Rzeczypospolitej Obojga Narodów w czasach stanisławowskich*, obronioną pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Chwalby (edycja VII za 2019 r.), dr. Patrycji Bąkowskiej (z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza) za rozprawę *Formy ekspresji podmiotowości nowoczesnej. Tożsamość indywidualna i zbiorowa w poezji polskiej schyłku XVIII i początku XIX wieku*, obronioną pod kierunkiem dr. hab. Macieja Parkitnego (edycja VII za 2019 r.), dr. Piotrowi Maksymowiczowi za rozprawę *Warszawski teatr operowy Wojciecha Bogusławskiego w latach 1778–1783*, obronioną pod kierunkiem prof. UG dr. hab. Małgorzaty Jarmułowicz (edycja VIII za 2020 r.). W edycji IX, za 2021 r., Kapituła Konkursu zdecydowała się nie przyznawać nagrody. Wyróżnienia otrzymali: dr Grzegorz Glabisz (z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza) za rozprawę *Sejmiki Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793*, obronioną pod kierunkiem prof. dr. hab. Michała Zwierzykowskiego (edycja VII za 2019 r.) i dr. Anna Malińska (z Uniwersytetu Śląskiego) za rozprawę *Pasyjne zbiory w polskich edycjach z XVII i XVIII wieku. Snopki mirry – zegary – koronki*, obronioną pod kierunkiem prof. dr. hab. Bożeny Mazurek (edycja VIII za 2020 r.). Dr. Mikołaj Baliśzewski (z Instytutu Sztuki PAN), wyróżniony za rozprawę pod tytułem *Kolorowe reprodukcje malowideł antycznych z pracowni rzymskich (około 1770–1800) i ich rola w szerzeniu „dobrego smaku”*, obronioną pod kierunkiem prof. dr. hab. Katarzyny Mikockiej-Rachubowej (edycja IX za 2021 r.), z powodu nieobecności na Zebraniu otrzyma stosowny dyplom i nagrodę książkową w terminie późniejszym.

Po rozdaniu nagród i wyróżnień Przewodniczący Zebrania zapytał zgromadzonych, czy chcieliby zgłosić uwagi i poprawki do protokołu z poprzedniego Walnego Zebrania Członków, które odbyło się w Warszawie w dniu 27 listopada 2019 r., opublikowanego w 24 numerze „Biu-

letynu” z 2020 r. Ponieważ nie zgłoszono uwag, zarządzane zostało głosowanie. W głosowaniu jawnym protokół został przyjęty jednogłośnie.

Następnie Przewodniczący obrad poprosił Prezes Annę Grześkowiak-Krwawicz o przedstawienie sprawozdania ustępującego Zarządu za mijającą kadencję (2016–2022). Prezes podziękowała wszystkim, którzy uczestniczyli w pracach Towarzystwa. Poprosiła również, aby za zgodą zebranych został wysłany list z podziękowaniami do nieobecnej Sekretarz Generalnej PTBnWO, Klary Leszczyńskiej-Skowron. Uczestnicy przez aklamację przyjęli tę propozycję.

Zgodnie z przyjętym porządkiem obrad przedstawiono również trzy kolejne sprawozdania: z działalności finansowej — skarbnik Michał Zwierzykowski; Komisji Rewizyjnej — Przewodniczący Komisji Rewizyjnej PTBnWO, Paweł Kaczyński; z prac Komitetu Wykonawczego SIEDS/ISECS — wiceprezes i delegat Towarzystwa do Komitetu Marek Dębowski (zob. Biuletyn PTBnWO nr 26 z 2022 r.).

Po zakończeniu części sprawozdawczej Przewodniczący otworzył dyskusję i zaprosił do zabierania głosu. Nikt z obecnych nie miał pytań ani uwag do przedstawionych sprawozdań. Przystąpiono zatem do głosowania nad udzieleniem absolutorium ustępującemu Zarządowi. W głosowaniu jawnym, jednogłośnie Walne Zebranie sprawozdawczo-wyborcze Członków PTBnWO, zgodnie z jednoznacznym wnioskiem Komisji Rewizyjnej, udzieliło absolutorium ustępującemu Zarządowi, co zgromadzeni przyjęli oklaskami.

Następnie Przewodniczący, zgodnie z porządkiem obrad, przedstawił wniosek ustępującego Zarządu o przyznanie Annie Grześkowiak-Krwawicz, jednej z założycielek Towarzystwa oraz wieloletniej jego Prezes, tytułu Członka Honorowego PTBnWO. Wobec braku innych głosów wniosek został przyjęty przez Walne Zgromadzenie przez aklamację — po czym wręczono Wyróżnionej stosowny dyplom, kwiaty oraz złożono gratulacje. Uhonorowana wyraziła ogromną wdzięczność za przyznane wyróżnienie oraz podziękowała Członkom Towarzystwa za wieloletnią, niezwykle owocną współpracę.

W związku z zakończeniem kadencji Zarządu PTBnWO Przewodniczący zebrania zarządził przystąpienie do procedury wyboru Prezesa, Zarządu i Komisji Rewizyjnej na kadencję 2022–2026, którą poprzedzono wyborem Komisji Skrutacyjnej. Do Komisji zaproponowano: Magdalenę Górską, Iwonę Maciejewską i Pawła Plutę, którzy wyrazili zgodę. W wyniku głosowania jawnego dokonano jednomyślnego wyboru Komisji Skrutacyjnej w zaproponowanym powyżej składzie.

Następnie przystąpiono do wyboru nowego Prezesa. Anna Grześkowiak-Krwawicz zaproponowała kandydaturę Michała Zwierzykowskiego wieloletniego Sekretarza Generalnego i Skarbnika Towarzystwa, stwierdzając, iż jest to według niej najlepsza z możliwych kandydatur. Zwróciła uwagę na dotychczasowe wybitne zasługi Michała Zwierzykowskiego dla PTBnWO, jak również badań nad dziejami XVIII w. Innych kandydatur nie zgłoszono. Michał Zwierzykowski wyraził zgodę na kandydowanie.

Następnie przeprowadzono głosowanie tajne. Jego wynik przedstawiła w imieniu Komisji Skrutacyjnej Magdalena Górską. Oddano 59 kart do głosowania, na kandydaturę Michała Zwierzykowskiego na Prezesa PTBnWO oddano 58 głosów na „tak”, jeden głos był nieważny. Przewodniczący Marcin Cieński pogratulował nowemu Prezesowi. Do gratulacji przyłączyli się wszyscy uczestnicy zebrania. Michał Zwierzykowski podziękował za udzielone poparcie oraz ogromne wyróżnienie i zobowiązał się do dalszej wyteźonej pracy na rzecz Towarzystwa.

Kolejnym etapem procedury był wybór członków Zarządu. Do obsadzenia było sześć miejsc. Michał Zwierzykowski zaproponował, aby członkami Zarządu zostali: Anna Grześkowiak-Krwawicz, Izabella Zatorska, Danuta Kowalewska, Piotr Ugniewski, Maciej Forycki i Piotr Skowroński. Wszyscy kandydaci byli obecni na sali i wyrazili zgodę na kandydowanie. Nie zgłoszono innych kandydatur.

W głosowaniu tajnym na członków Zarządu PTBnWO, zarządzonym przez Przewodniczącego, oddano, według sprawozdania Magdaleny Górskiej, 59 kart do głosowania. W tabeli poniżej prezentowane są wyniki:

Tab. nr 1. Wyniki głosowania na członków Zarządu PTBnWO

Lp.	Kandydaci do Zarządu	Liczba głosów „TAK”	Liczba głosów „NIE”	Liczba głosów „Wstrzymujący”	Liczba głosów nieważnych
1	Anna Grześkowiak-Krwawicz	59	0	0	0
2	Izabella Zatorska	57	0	2	0
3	Danuta Kowalewska	58	0	1	0
4	Piotr Ugniewski	56	0	3	0
5	Maciej Forycki	55	1	2	1
6	Piotr Skowroński	57	0	2	0

Wszyscy kandydaci do Zarządu otrzymali wymaganą większość głosów. Przewodniczący zebrania pogratulował wyboru nowym Członkom Zarządu, a zebrani na sali Członkowie Towarzystwa podsumowali wybory oklaskami.

Następnie przystąpiono do zgłaszania kandydatur do Komisji Rewizyjnej PTBnWO (do obsadzenia było pięć miejsc). Michał Zwierzykowski zaproponował, aby powtórzyć skład Komisji Rewizyjnej z poprzedniej kadencji, zgłosił zatem kandydatury: Pawła Kaczyńskiego, Agnieszki Jakuboszczak, Bożeny Mazurek, Pawła Matyaszewskiego oraz Stanisława Roszaka. Wszyscy kandydaci byli obecni na sali i wyrazili zgodę na kandydowanie. Nie zgłoszono innych kandydatur.

Przewodniczący Zebrania zarządził głosowanie tajne na członków Komisji Rewizyjnej PTBnWO. Według sprawozdania Komisji Skrutacyjnej, przedstawionego przez Magdalenę Górską, oddano 59 kart do głosowania.

Tab. nr 2. Wyniki głosowania na członków Komisji Rewizyjnej PTBnWO

Lp.	Kandydaci do Komisji Rewizyjnej	Liczba głosów „TAK”	Liczba głosów „NIE”	Liczba głosów „Wstrzymujący”	Liczba głosów nieważnych
1	Paweł Kaczyński	58	0	0	1
2	Agnieszka Jakuboszczak	58	0	0	1
3	Bożena Mazurek	57	0	1	1
4	Paweł Matyaszewski	57	0	1	1
5	Stanisław Roszak	56	1	1	1

Wszyscy kandydaci otrzymali wymaganą liczbę głosów. Przewodniczący Zebrania pogratulował wyboru nowym członkom Komisji Rewizyjnej, co obecni na sali przyjęli oklaskami.

Przewodniczący Zebrania przeszedł do realizacji ostatniego punktu porządku obrad – „Wolne głosy”. Nie było żadnego zgłoszenia.

Przewodniczący Zebrania, Marcin Cieński, podziękował wszystkim obecnym za uczestnictwo, po czym zamknął zebranie.

[Grzegorz Glabisz]

**Sprawozdanie z posiedzenia
Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa
Badań nad Wiekiem Osiemnastym SIEDS/ISECS,
w dniu 4 sierpnia 2022 r.**

Delegat PTBnWO, Marek Dębowski, wziął udział w dniu 4 sierpnia 2022 r. w dorocznym posiedzeniu SIEDS/ISECS, które zostało zorganizowane wspólnie z Uniwersytetem w Lund (Lund University, Sweden). Posiedzenie odbyło w podwójnej formie, tzn. stacjonarnie dla członków SIEDS, którzy udali się do Lund, oraz zdalnie dla osób, które załogowały się przez Zoom. Delegat Polskiego Towarzystwa uczestniczył w zebraniu zdalnie. Ponieważ ostatnie posiedzenie Komitetu Wykonawczego SIEDS odbyło się w styczniu 2022 r., gdy sytuacja epidemiczna wciąż była poważna, a zatem zaledwie sześć miesięcy wcześniej, program obrad był mocno ograniczony do problemów, które omawiano wcześniej i które należało doprecyzować. W posiedzeniu wzięli jednak udział prawie wszyscy delegaci regionalni. System informatyczny, doglądany przez Guilberta Nelsona z Uniwersytetu Trois Rivières w Kanadzie, działał dobrze.

Na początku przewodnicząca SIEDS/ISECS, Penelopa Corfield, przedstawiła ogólną sytuację Międzynarodowego Towarzystwa, która niewiele się zmieniła od poprzedniego zebrania. Podtrzymano wszystkie ustalenia dotyczące Kongresu w Rzymie w lipcu 2023 r. Przewodnicząca przypomniała również, że w 2023 r. odbędą się wybory nowych władz Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym i zaapelowała do wszystkich delegatów regionalnych o zachęcanie członków do głosowań. Przypomniała również, że wybór Saragossy na miejsce następnego kongresu musi zatwierdzić jeszcze Zgromadzenie Ogólne SIEDS/ISECS, które odbędzie się podczas trwania Kongresu w Rzymie. Jedyną nową sprawą, która wywołała dyskusję, był protest Ukraińskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, dotyczący udziału badaczy Rosyjskich w Kongresie w Rzymie. Po wymianie argumentów i opinii, w głosowaniu ustalono, że Rosjanie mogą uczestniczyć jedynie jako osoby prywatne, bez jakiegokolwiek afiliacji organizacyjnej, bądź narodowej. Ta deklaracja (w czterech punktach) została zamieszczona na oficjalnej stronie SIEDS w dniu 9 sierpnia 2022 r.

Następne punkty posiedzenia w dniu 4 sierpnia, dotyczące publikacji oraz organizowania seminariów dla młodych osiemnastowieczników, nie wzbudziły żadnych kontrowersji i w związku z tym Penelopa Corfield zamknęła zebranie.

[Marek Dębowski]

IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku *Wiek osiemnasty od kuchni* Toruń, 14–16 września 2022 r.

W dniach 14–16 września 2022 roku w Toruniu odbył się kolejny, już IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku *Wiek osiemnasty od kuchni*². Spotkanie pierwotnie planowane było na rok 2021, jednak z powodu pandemii Sars-CoV-2/Covid-19 zostało przełożone na rok następny. Organizatorami Kongresu byli: Wydział Nauk Historycznych i Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym. W skład Komitetu Honorowego weszli profesorowie: Teresa Kostkiewiczowa, Zofia Ziełińska, Jerzy Dygdała, François Rosset i nieżyjący już Stanisław Salmonowicz. W skład Komitetu Organizacyjnego weszli: Anna Grześkowiak-Krwawicz, prezes PTBnWO, Stanisław Roszak, Jarosław Dumanowski, Danuta Kowalewska i Agnieszka Wieczorek. Patronat medialny nad Kongresem objęło czasopismo „Kwartalnik Historyczny”.

W programie Kongresu przewidziane były różne formy aktywności. Część naukowa Kongresu obejmowała obrady plenarne, obrady w 10 sekcjach tematycznych oraz dyskusję panelową na temat *Dokąd zmierza wiek osiemnasty?* Organizatorom udało się zgromadzić wybitnych badaczy z wielu krajowych i zagranicznych ośrodków akademickich, przedstawicieli różnych dziedzin i dyscyplin naukowych, przede wszystkim historyków, literaturoznawców i kulturoznawców. Zgodnie z hasłem przewodnim Kongresu, zgromadzeni w salach Collegium Humanisticum UMK badacze osiemnastego stulecia skupili się na faktach i na zjawiskach pojawiających się poza głównym nurtem oświecenia, z dala od ośrodków politycznych i kulturalnych, oraz postaciach drugiego planu. Nad sprawnym przebiegiem Kongresu czuwali członkowie Komitetu Organizacyjnego oraz kierownicy i zarazem pomysłodawcy sekcji.

Po uroczystej inauguracji z udziałem Anny Grześkowiak-Krwawicz, Prezes Towarzystwa, Piotra Sadkowskiego, prodziekana Wydziału Humanistycznego UMK, i Stanisława Roszaka, dziekana Wydziału Nauk Historycznych UMK, rozpoczęły się obrady plenarne, które stanowiły pierwszą część Kongresu. Jako pierwszy wystąpił Jarosław Dumanowski, który

² IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku został dofinansowany w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Doskonała nauka” w roku 2022, numer projektu DNK/SP/550199/2022.

wygłosił wykład inauguracyjny *Oświecenie od kuchni. Jedzenie, smak i wiedza w XVIII wieku*. Po nim głos zabrali: Teresa Kostkiewiczowa (*Człowiek (elit) oświecenia między kuchnią a salonem*) oraz Bogusław Dybaś, Miłoś Reznik i Ewa Tomicka-Krumrey (*Między Prusami Królewskimi a Saksonią. Józef Aleksander Jabłonowski i jego „Societas”*). Następnie rozpoczęto obrady w sekcjach, które toczyły się każdego dnia Kongresu. Każda sesja tematyczna obejmowała od 6 do 12 wystąpień oraz dyskusję na temat omawianych kwestii. W sumie uczestnicy wygłosili 83 referaty, których abstrakty znalazły się w publikacji przedkongresowej.

Szerokie spektrum podjętych tematów oraz wielość zaprezentowanych podczas Kongresu zagadnień nie pozwala w sprawozdaniu wspomnieć o wszystkich referatach, warto jednak zaznaczyć, że obejmowały one różne formy prezentacji i skłaniały do ożywionych dyskusji.

Temat Kongresu umożliwił badaczom szeroką refleksję nad wiekiem osiemnastym i pozwolił na próbę weryfikacji dotychczasowego stanu badań. Kongres ujawnił również zróżnicowanie postaw metodologicznych, strategii badawczych i sposobów rozumienia problemu.

Ostatniego dnia Kongresu, po podsumowaniu obrad przez kierowników poszczególnych sekcji odbyła się dyskusja panelowa *Dokąd zmierza wiek osiemnasty?* Dyskusję zainicjowali: Teresa Kostkiewiczowa, François Rosset i Jerzy Dygdała, skupiając się na zagadnieniu: *Na ile wiek osiemnasty był przełomem, a na ile kontynuacją?*

Po wystąpieniach prelegentów do dyskusji włączyli się inni uczestnicy Kongresu. Krótkie wystąpienia dotyczyły perspektyw rozwoju badań nad interesującą nas epoką. Zwrócono uwagę na potrzebę znalezienia nowych, zachęcających do eksploracji zagadnień oraz pogłębienia studiów w zakresie obszarów już analizowanych. Uczestnicy debaty dostrzegli owocność obrad kongresowych oraz potrzebę kolejnych spotkań w podobnym gronie.

Integralną częścią wszystkich kongresów są zebrania członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Drugiego dnia IV Kongresu odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, podczas którego dokonano wyborów nowego Zarządu na kolejną czteroletnią kadencję oraz nadano godność Członka Honorowego ustępującej Prezes, prof. Anie Grześkowiak-Krwawicz.

Temat IV Kongresu wiąże się z prowadzonymi w Toruniu od lat badaniami z zakresu historii i kultury jedzenia. Tej problematyce poświęcono osobne miejsce, urozmaicając obrady prezentacjami kulinarnymi i degustacjami. Dzięki temu „smakowanie” epoki i jej niuansów stało

się dla uczestników IV Kongresu przeżyciem niewyłącznie intelektualnym. Na zakończenie pierwszego dnia obrad uczestnicy wzięli udział w pokazie kulinarnym połączonym z konsumpcją, natomiast drugiego dnia zostali ugoszczeni uroczystą kolacją na toruńskiej Starówce. Stała się ona okazją do nawiązania i podtrzymania cennych relacji zawodowych i towarzyskich.

Organizatorzy Kongresu planują publikację wykładów, referatów i głosów w debacie panelowej w księdze kongresowej.

[Danuta Kowalewska, Agnieszka Wieczorek]

Nowi Członkowie PTBnWO

Beata Bednarek
Aleksandra Kajdańska
Jacek Kordel
Andrea Mariani
Przemysław Rey
Tomasz Wysłobocki.

Laureaci Konkursu PTBnWO na najlepszą rozprawę doktorską poświęconą szeroko ujętemu osiemnastemu wiekowi

IX edycja za 2021 r.

Wyróżnienie

Dr Mikołaj Baliszewski za rozprawę: *Kolorowe reprodukcje malowideł antycznych z pracowni rzymskich (około 1770–1800) i ich rola w szerzeniu „dobrego smaku”*, obronioną pod kierunkiem prof. dr hab. Katarzyny Mikockiej-Rachubowej.

PRACE OPUBLIKOWANE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA W ROKU 2022

(Wykaz obejmuje prace w części lub całości odnoszące się do wieku XVIII i początków wieku XIX)

KSIĄŻKI

- Alina Aleksandrowicz-Ulrich, *Twórczość Marii z ks. Czartoryskich ks. Wirtemberskiej. Literatura i obyczaj*, Wydawnictwo DiG, Edition La Rama, Warszawa–Bellerive-sur-Allier 2022, ss. 497. [W serii: „Fasci Radziviliani”]
- Richard Butterwick-Pawlikowski, *Światło i płomień. Odrodzenie i zniszczenie Rzeczypospolitej 1733–1795*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2022, ss. 760.
- Dorota Dukwicz, *Na drodze do pierwszego rozbioru. Rosja i Prusy wobec Rzeczypospolitej w latach 1768–1771*, Instytut Historii PAN, Warszawa 2022, ss. 518.
- Jarosław Dumanowski, *Przepisy Paula Tremo*, wyd. i opr. J. Dumanowski, red. J. Dumanowski, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2022, ss. 198. [W serii: „Monumenta Poloniae Culnaria”, t. 9]
- Jerzy Dygdała, *Z dziejów pierwszego panowania króla Stanisława Leszczyńskiego (wokół epizodu malborskiego z 1708 roku)*, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Instytut Historii PAN, Muzeum Zamkowe w Malborku, Toruń 2022, ss. 306.
- Jean Fabre, *Stanisław August Poniatowski i Europa wieku światła*, tłum. J.M. Kłoczowski, red. P. Skowroński, t. 1–2, Muzeum Łazienki Królewskie, Warszawa 2022, ss. 440 + 658.
- Grzegorz Głabisz, *Sejmiki Wielkopolski w latach 1764–1793*, Wydawnictwo Wydziału Historii UAM, Poznań 2022, ss. 730.
- Tomasz Jędrzejewski, *Blednący atrament. Polskie rokoko literackie lat 1795–1830 na tle europejskim*, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2022, ss. 420. [Książka powstała w ramach grantu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, zarejestrowanego pod numerem 2016/23/D/HS2/01119, w ramach konkursu Sonata 12]
- Mariusz Markiewicz, *Od Europy nowożytnej do Europy nowoczesnej: studia i szkice Mariusza Markiewicza*, red. K. Kuras, A.K. Link-Lenczowski, R. Niedziela, współpraca: J. Basista, Historia Iagellonica, Kraków 2022, ss. 380.

- Dariusz Rolnik, *Adam Chmara (1720–1805) — ostatni wojewoda miński w świecie polityki czasów stanisławowskich i jego archiwum*, Katowice 2022, ss. 501.
- Ferenc Tóth, *Souvenir français. Magyarok és franciák Szent Márton földjén*, Magyar Nyugat Könyvkiadó, Szombathely 2022, ss. 201.

P R A C E Z B I O R O W E

- *Chroniqueur, philosophe, artiste. Figures du voyageur dans la littérature française aux XVIIIe–XIXe siècles*, red. M. Sokołowicz, I. Zatorska, Wydawnictwa UW, Warszawa 2021, ss. 203, (<https://doi.org/10.31338/uw.9788323551065>, dostęp 13.08.2021).
- *Guwerner — preceptor — nauczyciel. Szkice z historii wychowania i edukacji w Polsce i Europie Zachodniej (XVII–XIX w.)*, red. A. Jakuboszczak, A. Kucharski, A. Wieczorek, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2022, ss. 352.
- *Kad Tėvynė gyvuotų. Lietuva ir Lenkija 1791 m. konstitucijos epochoje. Tarptautinės parodos katalogas*, katalogo sud. dr. R. Šmigelskytė-Stukienė, G. Džiaugytė, vertimas į lenkų kalbą B. Piasecka, R. Jakubėnas, T. Dalecka, Nacionalinis Muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Valdovų Rūmai, Vilnius 2022, ss. 598 / *Katalog międzynarodowej wystawy „O dobro Ojczyzny”. Litwa i Polska w epoce Konstytucji 3 Maja*, oprac. katalogu dr R. Šmigelskytė-Stukienė, G. Džiaugytė, na język polski przeł. B. Piasecka, R. Jakubėnas, T. Dalecka, Muzeum Narodowe — Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Wilno 2022, ss. 598.
- *Noblesse française, noblesse polonaise — 20 ans après*, red. J. Dumanowski, M. Figeac, A. Wieczorek, La Geste, La Crèche 2022, ss. 298.
- *Oświecenie nieoświecone. Tradycja, tożsamość, inność*, red. D. Kowalewska, A. Ročko, F. Wolański, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (NCU Press), Toruń 2022, ss. 370.
- *The world of things: considerations on the standard of living and the meaning of movable property in Polish-Lithuanian Commonwealth*, red. B. Popiołek, U. Kicińska, A. Penkała-Jastrzębska, Kraków 2022.
- *Умань. (Не)знани історії міста*, колективна монографія, ред. І. Мацевко, Центр Міської Історії Центрально-Східної Європи, Львів 2021, с. 280.
- „XVIII Amžiaus Studijos” 2021, t. 7: „Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė. Giminė. Bendrija. Grupuoė”, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Lietuvos Istorijos Institutas, Vilnius, ss. 360.

- „XVIII Amžiaus Studijos” 2022, t. 8: „Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė. Vyrai ir moterys”, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Lietuvos Istorijos Institutas, Vilnius, ss. 384.

EDYCJE ŹRÓDŁOWE

- *Acta Nuntiaturae Polonae*, t. 54, *Ioannes Andreas Archetti (1776–1784)*, vol. 2 (11 VII 1776–30 XII 1776), edidit P. Zając OMI, Academia Scientiarum et Litterarum Polona, Cracoviae 2022, ss. LX + 823.
- *Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1656–1695*, wyd. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, A. Kamiński, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2022, ss. XXIX + 823.
- *Korespondencja Stanisława Augusta z Katarzyną II i jej najbliższymi współpracownikami (1764–1796)*, przekład K. Zaleska, opr. tekstu, wstęp i komentarzy Z. Zielińska, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, Warszawa 2022, t. I, ss. 516, t. II, ss. 612.
- Antoni Korwin Kossakowski, *Poezje i przekłady*, wstęp i oprac. M. Pawlata, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2022, ss. 261.
- Wincenty Ignacy Marewicz, *Utwory dramatyczne – komedie i dramy*, oprac. i wstępem opatrzyła A. Petlak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2022, ss. 396. [W serii WUŁ: „Literaturoznawstwo. Edycje krytyczne”]
- F. Oraczewski, *Pieniacz*, wstęp i oprac. tekstu A. Krymarys, M. Szymor-Rólczak, B. Wolska, Piktór, Łódź 2022, ss. 141. [W serii: „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ”, t. 10]
- Évariste-Désiré Parny, *Chansons madécasses / Pieśni Madagaskaru*, red. E. Kalinowska, I. Zatorska, przy współpracy M. Sokołowicz. Wydawnictwa UW, Warszawa 2021, ss. 196, (<https://www.wuw.pl/product-pol-14187-Chansons-madecasses-Piesni-Madagaskaru-PDF.html>, dostęp 14.08.2021).
- Marie-Jeanne Riccoboni, *Historia markiza de Cressy*, przeł. G. Juranek, posłowie T. Wysłobocki, Wydawnictwo Riccoboni, Tychy 2021, ss. 198.

ZAPOWIEDZI EDYCJI KSIĄŻKOWYCH SERII „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”

W opracowaniu:

- Michał Dymitr Krajewski, *Leszek Biały, książę polski, syn Kazimierza Sprawiedliwego*, oprac. M. Bober-Jankowska z zespołem.
- Stanisław Konarski, *Epaminondas*, oprac. J. Wójcicki.

- Elżbieta Drużbacka, *Przykładne z wiernej i statecznej miłości małżeństwo*, oprac. A. Sieradzka-Krupa.
- Adam Naruszewicz, *Poezje zebrane*, t. V, *Inedita*, oprac. B. Wolska.
- Franciszek Karpiński: *Wiersze zebrane*, cz. II, *Psalterz, Dramaty, Pisma prozą*, oprac. T. Chachulski.
- Józef Sygiert, *Pisma wierszem i prozą*, oprac. J. Snopek.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Liryki z Rękopisu Puławskiego*, oprac. B. Bednarek.
- Franciszek Salezy Jezierski, *Niektóre wyrazy porządkiem abecadła zebrane i stosownymi do rzeczy uwagami objaśnione*, oprac. J. Zieliński.

ARTYKUŁY I RECENZJE NAUKOWE

Alina Aleksandrowicz-Ulrich

- „Ozdobo ziemi, drzewo wspaniałe”. Z dziejów motywu drzewa, [w:] „Rzucając wyzwanie ludzkiemu przemijaniu”. Zagadnienia literackie oświecenia stanisławowskiego i inne. *Księga pamiątkowa w dziesięciolecie śmierci Profesora Piotra Żbikowskiego*, red. M. Nalepa, J. Kowal, R. Magryś, Rzeszów 2021, s. 138–149.
- *Ponadczasowe wartości „muzeum świata” — Dom Gotycki w Puławach*, [w:] *Izabela Czartoryska dux femina facti*, red. H. Mielniczenko, G. Bartnik, Lublin 2021, s. 123–151.

Alina Barczyk

- *Drudzy po królu. Marszałkowie koronni jako fundatorzy i właściciele rezydencji — inicjatywy warszawskie z XVII–XVIII wieku*, „TECHNE. Seria Nowa” 2022, nr 1, s. 155–183.
- *Kulisy magnackiego splendoru. Oficyny kuchenne warszawskich rezydencji w czasach Augusta III Sasa*, „Ethos” 2022, nr 1, s. 81–102.
- *The palace in Senatorska Street as the seat of Mniszech family / Założenie pałacowe przy ulicy Senatorskiej jako siedziba Mniszchów*, [w:] *The Mniszech Palace / Pałac Mniszchów*, Paris 2022, s. 11–39.

Beata Bednarek

- *Problemy związane z przygotowaniem wydania liryków Kniaźnina — na przykładzie ód z V i VI księgi Rękopisu Puławskiego*, „Sztuka Edycji” 2022, nr 2, s. 93–106. [Wersja elektroniczna: <https://doi.org/10.12775/SE.2022.00031>]
- „Witaj, Ojczyzno!” — akcenty litewskie w lirykach Franciszka Dionizego Kniaźnina zawartych w Rękopisie Puławskim, „Archivum Lithuanicum”

2022, t. 24, s. 217–236. [Wersja elektroniczna: <https://doi.org/10.33918/26692449-24007>]

Richard Butterwick-Pawlikowski

– *Epoka Wazów w soczewce stanisławowskiej. Z dziejów polityki historycznej*, [w:] *W Rzeczypospolitej Wazów*, red. A. Korytko, B. Krysztopa-Czupryńska, Białystok 2022, s. 281–294.

Maria Czeppe

– *Hetman Jan Klemens Branicki i jego czasy*, [w:] *Jan Klemens Branicki — Splendor i miraż*, red. A. Danilczyk, W.F. Wilczewski, Białystok 2022, s. 9–23.

Ewa Danowska

– *Archiwum domowe Lenkiewiczów w zbiorach rękopiśmiennych Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*, [w:] *Littera scripta manet. Zbiory rękopiśmienne w zasobach bibliotek, archiwów i muzeów*, red. E. Danowska, A. Fluda-Krokos, Kraków 2022, s. 73–83.

– *Jak Tadeusz Czacki w trosce o demokrację walczył z Konstytucją 3 maja*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Tradycja, tożsamość, inność*, red. D. Kowalewska, A. Ročko, F. Wolański, Toruń 2022, s. 99–111.

– *Kartograficzne zainteresowania Tadeusza Czackiego*, „*Krakowski Rocznik Archiwalny*” 2022, t. 28, s. 119–134.

– *O edycjach lustracji starostw w Polsce VI–XVIII wieku*, [w:] *Edytorstwo źródeł: od instrukcji do edycji*, red. A. Perłakowski, Kraków 2022, s. 51–71.

– *Pośmiertne losy księcia Józefa Poniatowskiego*, „*Mówią Wieki*” 2022, nr 8, s. 52–55.

– *„Wielka mądrocha”* [Katarzyna z Kossakowskich Potocka], „*Mówią Wieki*” 2022, nr 3, s. 49–52.

Roman Dąbrowski

– *Tomaszewski (Bończa-Tomaszewski) Michał Antoni h. Bończa (zm. 1813)*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 54/2, z. 221, Warszawa–Kraków 2022, s. 239–241.

Jarosław Dumanowski

– [Wspólnie z I. Lylą, R. Laužikasem] *Jabłka. Z tradycji kulinarnych dawnej Rzeczypospolitej*, [w:] *Dawne odmiany drzew owocowych uprawianych w Polsce*, t. 3: *Jabłoń*, red. A.A. Przybyła, Świecie 2022, s. 445–460.

- *Manna, giersz, wyzina. Zróznicowanie biologiczne w staropolskich tekstach kulinarnych*, [w:] *Natura i kultura*, t. 1, red. D.J. Gwiazdowicz, Poznań 2022, s. 105–120.
- *O czym opowiada historia kuchni? Paul Tremo, kucharz wieku filozofów*, „Ethos” 2022, nr 1, s. 53–80.

Jerzy Dygdała

- *Co zamiast instrukcji wydawniczej dla źródeł nowożytnych? Kilka refleksji na marginesie podręcznika „Edytorstwo źródeł historycznych”*, [w:] *Edytorstwo źródeł: od instrukcji do edycji*, red. A. Perlakowski, Kraków 2022, s. 11–33.
- [Wspólnie z D. Janicką] *O fenomenie dorobku naukowego Profesora Stanisława Salmonowicza*, „Zapiski Historyczne” 2021, z. 3, s. 5–33.
- *Pobieranie podatku w Prusach Królewskich w latach 1717–1772*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych” 2022, t. 83, s. 453–473.
- *Pro memoria. Profesor Stanisław Salmonowicz (1931–2022) i jego badania nad historią Torunia*, „Rocznik Toruński” 2022, t. 49, s. 133–156.
- *Rezydencje króla Stanisława Leszczyńskiego w latach 1704–1709 (od zamków i pałaców po plebanie, karczmy i namioty)*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 2021, nr 3, s. 349–360.
- *Sławniejsza niż pierniki? – toruńska rzepa w XVIII wieku*, „Rocznik Toruński” 2022, t. 49, s. 43–67.
- *Szlachta posesjonaci w Prusach Królewskich w XVIII wieku i jej mentalność*, [w:] *Ziemiaństwo w kreowaniu tożsamości kulturowej na Pomorzu (XVIII–XX w.)*, red. M. Antonowicz, T. Łaszkiwicz, W. Olszewski, Toruń 2022, s. 17–50.
- *„Żywy duch nie wie gdzie idziemy”. Podróże króla Stanisława po Wielkim Księstwie Litewskim w pierwszej połowie 1708 roku*, [w:] *Pogranicze czyli polskość. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Andrzejowi Romanowskiemu*, red. A. Biedrzycka, P. Bukowiec, I. Węgrzyn, Kraków 2022, s. 659–674.

Jolanta Dygul

- *La dama demonio e la serva diavolo: escenario de derivación calderoniana en la corte del rey de Polonia Augusto III de Sajonia*, „Confluencia” 2022, nr 1, s. 220–227.
- *Sceny strachu, czyli lazzi di paura w komedii dell’arte*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Romanica” 2022, nr 2, s. 171–181.

Witold Filipczak

- *Działalność polityczna Antoniego Pułaskiego w czasach Rady Nieustającej (1776–1786)*, „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Historica” 2022, t. 110, s. 113–142.
- *Instytucje Rzeczypospolitej szlacheckiej a Lublin w czasach stanisławowskich — uwagi w związku z monografią Kamila Jakimowicza „Instytucje państwowe i samorządowe w życiu mieszkańców Lublina w latach 1764–1794” (Lublin 2020, ss. 534)*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” 2022, t. 77, s. 401–413.
- *Konfederacje w opiniach sejmików poselskich w czasach Rady Nieustającej*, [w:] *Między obowiązkami, przywilejami a prawem Rzeczypospolitej XVI–XVIII w. Konfederacje staropolskie*, red. A. Pełakowski, D. Rolnik, F. Wołański, Kraków 2022, s. 203–225.
- *Rywalizacja o mandaty poselskie w województwie braclawskim przed sejmem z roku 1786*, [w:] *Verba volant, scripta manent. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, red. M. Karkocha, P. Robak, Łódź 2022, s. 275–310.

Grzegorz Głabisz

- *Finansowanie wojny o tron polski 1733–1735 z perspektywy konfederacji partykularnej województw poznańskiego i kaliskiego, związanej w obronie Stanisława Leszczyńskiego*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych” 2022, t. 83, s. 425–451.
- *„Na zapłatę ludzom wojewódzkim”. Finansowanie chorągwi policyjnej województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1734–1767*, „Kwartalnik Historyczny” 2022, z. 2, s. 317–371.
- *O różnych koncepcjach i praktykach edytorskich na przykładzie aktu sejmiku kowieńskiego z lat 1733–1795*, „Kwartalnik Historyczny” 2022, z. 4, s. 875–892.

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- *Domicilium libertatis or a threat to liberty? Eighteenth-century discussions on the role and place of the Sejm within the system of government of the Polish-Lithuanian Commonwealth*, [w:] *Parliamentarism in Northern and East-Central Europe in the Long Eighteenth Century*, red. I.M. Szijártó, W. Blockmans, L. Kontler, London–New York 2022, s. 227–257.
- *Le discours politique de la République nobiliaire polono-lituanienne (1569–1795)*, [w:] *Noblesse Française noblesse Polonaise — 20 ans après*, red. J. Dumanowski, M. Figeac, A. Wiczorek, La Crèche 2022, s. 249–261.

Kamil Jakimowicz

- *Relacje z pobytu Stanisława Augusta w Lublinie w 1781 r.*, „Rocznik Lubelski” 2022, t. 48, s. 147–166.
- *Sprawa przywrócenia Trybunału Koronnego w 1774 roku*, „Klio” 2022, nr 1, s. 79–121.

Marcin Jakubczyk

- *Odnaleziony prospekt wydawniczy „Dykcjonarza przysłów francuskich...” (1782)*, „Prace Filologiczne” 2022, t. 77, s. 491–508. [Wersja elektroniczna: <https://www.journals.polon.uw.edu.pl/index.php/pf/article/view/1049>]
- *Zapomniana gramatyka języka polskiego Ignacego Trąbczyńskiego (1778)*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego” 2022, nr 78, s. 99–112. [Wersja elektroniczna: <https://biuletynptj.com/resources/html/article/details?id=234647>]

Regina Jakubėnas

- *„Rozprawa Litwy z Polską”. O Jaśnie oświeconą księżniczkę Karolinę Katarzynę Radziwiłłównę*, „XVIII Amžiaus Studijos” 2022, t. 8, s. 262–281.

Maria Janoszka

- *„Mało znam swój kraj, ale znam inne”. Polska w pismach politycznych Jana Potockiego z lat 1788–1792*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Tradycja, tożsamość, inność*, red. D. Kowalewska, A. Ročko, F. Wolański, Toruń 2022, s. 291–304.
- *Pytania o wartość. Ekonomiczne uwikłania jednostki i języka w „Wyznaniach” Jeana-Jacques’a Rousseau*, „Er(r)go” 2022, nr 44, s. 167–183.
- [Rec.: L. Seauve, *Labyrinthe des Erzählens. Jean Potockis „Manuscript trouvé à Saragosse”*, Winter, Heidelberg 2015], „Romanische Forschungen” 2022, nr 1, s. 117–120.

Tomasz Jędrzejewski

- *U źródeł założycielskiego mitu polskiego romantyzmu, czyli jak jest zrobiona antologia „Walka romantyków z klasykami”*, „Prace Filologiczne. Literaturoznawstwo” 2022, nr 12, s. 133–146.

Monika Jusupović

- *Lithuanian matters among the demands of the eighteen century nobility of the Grand Duchy of Lithuania*, „European Review of History: Revue Européenne d’Histoire” 2022, nr 4, s. 636–655.

- *Sejmik preński*, „Miscellanea Historico-Iuridica” 2022, nr 1, 287–304.

Urszula Kacperczyk

- *Archiwum jako miejsce gromadzenia akt uznanych przez rządzące władze za nielegalne (casus akt „sejmu rewolucyjnego 1788 r.”)*, [w:] *Toruńskie konfrontacje archiwalne*, t. 7, *Komu i do czego potrzebne są archiwa?*, Toruń 2022, s. 53–70.
- *Dobrowolne ofiary na pierwsze potrzeby wojska Rzeczypospolitej (1788–1790)*, [w:] *Odkrywanie i interpretacja archiwaliów*, red. D. Magier, A. Zawadzki, Siedlce 2022, s. 11–18.

Irena Kadulska

- *Tradycja i zmierzch sztuki fajerwerkowej w podręcznikach XVIII stulecia*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Tradycja. Tożsamość. Inność*, red. D. Kowalewska, A. Ročko, F. Wolański, Toruń 2022, s. 23–33.

Piotr Kociumbas

- *Danzig als Zentrum der Orgelpredigt im Preußen Königlichen Anteils*, [w:] *Orgelpredigten in Europa (1600–1800). Musiktheoretische, theologische und historische Perspektiven*, red. K. Schiltz, L. Braun, Regensburg 2022, s. 279–301.
- *Der Tod in Elbing. Die Beerdigungszeremonien von Bürgermeister Heinrich Rhode als Darbietungsraum für entgrenzte Literatur in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts*, „Wege der Germanistik in Transkultureller Perspektive” 2022, t. 4, s. 271–283.

Jacek Kordel

- [Rec.: *Correspondance du roi Stanislas-Auguste et de Luigi Malabaila di Canale (1765–1773)*], ed. Jakub Bajer, Warszawa: Instytut Historii PAN 2020, ss. 378], „Kwartalnik Historyczny” 2022, z. 4, s. 1007–1010.
- *Die polnisch-litauische Adelsrepublik und die Hohe Pforte in der österreichischen Russlandpolitik im 18. Jahrhundert*, [w:] *Das Dreieckverhältnis zwischen Polen, Osmanen und Habsburgern. Acta. Symposium*, 5. November 2021, red. zb., Wien 2022, s. 271–292.
- [Rec.: Jerzy Michalski, *Studia i szkice historyczne z XVIII i XIX wieku*, Kraków: Arcana, 2020], „Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung” 2022, nr 4, s. 662–665.
- [Rec.: *Weibliche Herrschaft im 18. Jahrhundert: Maria Theresia und Katharina die Große*], ed. Bettina Braun, Jan Kusber and Matthias Schnettger, Bielefeld: Transcript Verlag, 2020 (Mainzer Historische Kulturwissen-

schaften, 40)], „Kwartalnik Historyczny” 2022, English-Language Edition, z. 6, s. 190–195.

- *Zur Genese der Mission Nikolaj Petrovič Rumjancevs in Frankfurt am Main. Ein Beitrag zur russischen Deutschlandpolitik in den 1780er Jahren*, „Zapiski Historyczne” 2022, z. 3, s. 69–100.

Urszula Kosińska

- *Liberum veto jako narzędzie wpływu obcych mocarstw na sprawy Rzeczypospolitej*, „Teologia Polityczna Co Tydzień” 2022, nr 310, (<https://teologiapolityczna.pl/urszula-kosinska-liberum-veto-jako-narzedzie-wplywu-obcych-mocarstw-na-sprawy-rzeczypospolitej-1>).
- [Rec.: Peter Collmer: *Verwaltete Vielfalt. Die königlichen Tafelgüter in Polen-Litauen, 1697–1763*, Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2022, ss. 380], H-Soc-Kult, (<https://meinclio.clio-online.de/open/pdf/publicationreview/reb-118374/>).
- *Stanisław Poniatowski – ojciec króla*, „Teologia Polityczna Co Tydzień” 2022, nr 303, (<https://teologiapolityczna.pl/urszula-kosinska-stanislaw-poniatowski-ojciec-krola-stanislaw-augusta>).
- *Traumatyczna wizyta Augusta II w Białymstoku (grudzień 1726 – luty 1727)*, [w:] *Jan Klemens Branicki – splendor i miraż*, red. A. Danilczyk, W.F. Wilczewski, Białystok 2022, s. 168–179.
- *W kregu mitów, czyli o tym, co nie zadecydowało o wyborze Augusta II na tron polski w 1697 roku*, „Kwartalnik Historyczny” 2022, z. 4, s. 797–821.

Teresa Kostkiewiczowa

- *How to study the Enlightenment: A Cultural and Literary Perspective*, „Wiek Oświecenia” 2022, t. 38, s. 25–39.

Danuta Kowalewska

- *Obcy z wyboru? Żydzi i Cyganie w wypowiedziach pisarzy późnego oświecenia*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Tradycja, tożsamość, inność*, red. D. Kowalewska, A. Ročko, F. Wolański, Toruń 2022, s. 349–370.
- *Wstęp*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Tradycja, tożsamość, inność*, red. D. Kowalewska, A. Ročko, F. Wolański, Toruń 2022, s. 11–19.

Igor Krywoszeja

- [Wspólnie z N. Morawcem] *History and Memory in the Basilian School in Uman (1765–1834)*, „Eminak: Scientific Quarterly Journal” 2023, nr 1, s. 43–61.
- *Ян Креховецький (1805–1885) – вихованець василіянів, повстанець*,

- історик*, „Старожитності Лукомор’я” 2023, nr 2, s. 20–31. [Wersja elektroniczna: <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2023.2.197>]
- [Wspólnie z Ю. Стециком] *Каталоги чернецтва як джерело до реконструкції біограм насельників Уманського василіанського монастиря (1765–1834)*, [w:] *Мозилянські читання 2021. Вивчення та збереження культурного надбання: до 95-річчя заснування Національного заповідника «Києво-Печерська лавра»*. Зб. наук. праць, Київ 2021, s. 43–47.
 - [Wspólnie z О. Барвіноком] *Між становою солідарністю та лояльністю імперії: подільські маршалки / предводителі дворянства і російська влада наприкінці XVIII — на початку XX ст.*, [w:] *A PRIMA FACIE: Студії з історії Європи*, кол. монографія, ред. Р. Димчик, І. Кривошея, Київ 2021, s. 141–166.
 - [Wspólnie z Ю. Стециком] *Місіонери Уманського василіанського монастиря (1765–1784 pp.): біографічні нотатки*, [w:] *Lekarz i duchowny na prowincji / Lékař a duchovní na provincii*, red. A. Czerniecka-Haberko, B. Szargot, N. Morawiec, J. Spyra, Częstochowa 2022, s. 269–288.
 - [Wspólnie z Ю. Стециком] *Монастирська спільнота Уманського василіанського монастиря (1810–1815 pp.): персональний склад, біографічний огляд*, [w:] *Człowiek w historii vs historia Człowieka. Monografia zbiorowa*, Warszawa 2021, s. 59–68.
 - [Wspólnie z Ю. Стециком] *Насельники Уманського василіанського монастиря (1816–1834 роки): Біографічні нотатки*, „*Studia Archiwalne*” 2022, t. 9, s. 35–62.
 - [Wspólnie z Ю. Стециком] *Насельники Уманського монастиря в умовах реорганізації Святопокровської провінції чину Святого Василя Великого (1780–1790 pp.)*, [w:] *Człowiek, etnos, naród w historii świata — procesy państwowotwórcze na obszarze europejskim (od starożytności po współczesność)*, monografia zbiorowa przygotowana z okazji 30-lecia działalności Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego), Warszawa-Paryż 2020, s. 183–198.

Katarzyna Kuras

- *Geneza i ewolucja dworu królowych francuskich w świetle historiografii*, „*Perspektywy Kultury*” 2022, t. 39, s. 27–47.
- *Metamorfozy nowożytnej kultury dworskiej: mechanizmy, agenci, kanały komunikacji*, [w:] *Verba volant, scripta manent. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, red. M. Karkocha, P. Robak, Łódź 2022, s. 551–574.
- *Networking traps: Marie Leszczyńska in the Polish and French dynastic ar-*

rangements, [w:] *Queens within networks of family and court connections*, red. A. Skrzypietz, Köln–Wien 2022, s. 113–126.

– *Państwo to ja*, „Pomocnik Historyczny” 2022, nr 2, s. 41–46.

Jakub Lipski

– *Robert Paltock*, „*The Life and Adventures of Peter Wilkins (1751)*”, [w:] *Handbook of the British Novel in the Long Eighteenth Century*, red. K. Berndt, A. Johns, Berlin 2022, s. 243–258.

– *Studies in the English-language Robinsonade at the Crusoe tercentenary*, „Literature Compass” 2022, nr 9, (<https://compass.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/lic3.12678>).

– *Two Satyrs Against Travelling: The Arts and the Grand Tour in Peregrine Pickle, Vol. 2, and Tristram Shandy, Vol. 7*, „The Shandean” 2022, vol. 33, s. 133–147.

Walentyna Łoś

– *Nieznane rękopisy ze zbiorów polonistycznych Biblioteki Narodowej w Kijowie: prezentacja źródła*, „Textus et Studia” 2022, nr 4, s. 151–170.

– *Просвітництво в Речі Посполитій та його впливи на Унійну Церкву наприкінці XVIII ст.: до формулювання питання*, „Український Історичний Огляд” / „Ukrainian Historical Review” 2022, nr 1, s. 163–177.

– *Унійна церква на Брацлавщині без міфів* [rec.: Irena Wodzianowska, *Zmierzch Unii: struktury terytorialne i personalne Cerkwi greckokatolickiej w drugiej połowie XVIII wieku na Braclawszczyźnie*, Lublin–Tczew 2018, 503 s.], „Записки Товариства Імені Шевченка” 2021, t. 274, s. 683–690.

Iwona Maciejewska

– *O potrzebie badań interdyscyplinarnych na przykładzie projektu Źródła do dziejów Czapskich w XVIII wieku. Egodokumenty członków rodziny wojewody pomorskiego Piotra Jana (1685–1736) – opracowanie filologiczno-historyczne i edycja*, „Prace Literaturoznawcze” 2022, nr 10, s. 311–323.

– *Paryskie przygody wojewodzica pomorskiego. Relacja z podróży Tomasza Czapskiego wobec przemian piśmiennictwa autobiograficznego czasów saskich*, „Napis” 2022, t. 28, s. 50–62.

Bożena Mazurkova

– *O panieńskim kwiatku, miłosnych harcach i urokach łożnicy we wczesnej poezji Franciszka Dionizego Książnina*, „Napis” 2022, t. 28, s. 63–83.

– *Przywołania i deskrypcje ruin w dzienniku podróży Walerii Tarnowskiej do Italii*, „Tematy i Konteksty” 2022, nr 12, s. 240–255.

Joanna Orzeł

- *Dykcjonarz Franciszka Salezego Jezierskiego – publicystyka w formie encyklopedii*, [w:] *Verba volant, scripta manent. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, red. M. Karkocha, P. Robak, Łódź 2022, s. 405–421. [Wersja elektroniczna: <https://doi.org/10.18778/8331-014-5.17>]
- *Greek and Roman Motifs in the Mythology of the Polish-Lithuanian Commonwealth (15th–18th Century). Inspirations, Influences, References*, „CoSMo. Comparative Studies in Modernism” 2022, no. 21, s. 53–60. [Wersja elektroniczna: <https://doi.org/10.13135/2281-6658/6907>]
- *Obraz Ameryki Północnej w sylwie Adama Jana Warakomskiego z 1743 roku*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica” 2022, nr 2, s. 77–98. [Wersja elektroniczna: <http://doi.org/10.18778/0208-6050.110.07>]

Arnaud Parent

- *Prancūzų slaptoji misija Abiejų Tautų Respublikoje: barono Antoine' o Charles'io de Vioménilio vaidmuo Baro konfederacijoje 1771–1772 m. / Tajna misja francuska w Rzeczypospolitej Obojga Narodów: rola barona Antoine Charles de Vioménil w konfederacji barskiej 1771–1772*, „XVIII Amžiaus Studijos” 2021, nr 7, s. 72–96.

Magdalena Patro-Kucab

- *Elementy krajobrazu Wołynia i Polesia utrwalone na kartach listów Alojzego Felińskiego oraz wybranych pamiątek dziesiętnastowiecznych*, „Bibliotekarz Podlaski” 2022, nr 4, s. 9–23.

Małgorzata Pawlata

- *Anatomia epidemii. Intelktualna walka Grzegorza Piramowicza z zarazą ospy prawdziwej w kontekście wypowiedzi Woltera i Tissota*, „Tematy i Konteksty” 2021, nr 11, s. 244–255.
- *Rodzaje poetyckich komunikatów wobec izolacji króla Stanisława Augusta w sielance „Smutek nad Dafnisem pól północnych pasterzem chorującym”*, „Napis” 2021, t. 27, s. 155–180.

Anna Penkała-Jastrzębska

- *Intercyza ślubna wojewody sandomierskiego Jana Tarty (zm. 1750) i Zofii z Krasieńskich (zm. 1790) jako przykład regulacji prawnych i majątkowych między małżonkami w dawnej Polsce*, „Klio” 2022, nr 1, s. 225–244.
- *May you have a special thought of appealing to your husband: an analysis of women's educational schemes in the 18th-century Polish-Lithuanian*

- Commonwealth on the example of a premarital instruction written for Anna Jabłonowska née Sanguszko (1739–1766)*, „History of Education & Children’s Literature” 2022, iss. 1, s. 461–475.
- *Noble Matrimonial Policy at the Royal Court in Dresden during the Reign of King Augustus the Strong (1697–1733): Public Affairs, Private Interests*, „The Court Historian” 2023, iss. 1, s. 80–95.
 - „Prośba o jak najprędszą intencji swoich konkluzję”: analiza materiałów źródłowych dotyczących magnackich pertraktacji przedślubnych (przykład małżeństwa Teresy Barbary z Radziwiłłów z Józefem Scipionem del Campo), „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne” 2022, z. 1, s. 53–71.
 - *Publiczna śmierć magnata: relacje o śmierci i opisy zmarłych w gazetach rękopiśmiennych z czasów saskich — charakterystyka zjawiska*, [w:] *Śmierć*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, M. Płonka, Kraków 2022, s. 73–92.
 - *Publiczne awantury i prywatne interesy: Anna Katarzyna z Sanguszków Radziwiłłowa a sprawy wewnętrzne Rzeczypospolitej w dobie wojny o polską sukcesję (1733–1735)*, „Przegląd Historyczny” 2022, z. 2, s. 255–284.
 - [Wspólnie z U. Kicińska] *Sources for research into the living standards of the magnates and nobility in the 17th and 18th centuries in foreign archives — research perspectives*, [w:] *The world of things: considerations on the standard of living and the meaning of movable property in Polish-Lithuanian Commonwealth*, red. B. Popiołek, U. Kicińska, A. Penkała-Jastrzębska, Kraków 2022, s. 161–178.

Anna Petlak

- *Łódzka „Series Ceranea” — edycje i nowe odczytania zabytków wielu kultur* [rec.: „Series Ceranea”, t. 1–6, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2015–2020], „Napis” 2020, t. 26, s. 381–392.
- *Obywatelska postawa Wincentego Ignacego Marewicza i jej biograficzne konteksty. „Ofiara dla Ojczyzny... roku 1792, maja dnia 14 w Wilnie”*, „Sztuka Edycji” 2022, nr 1, s. 103–115.

Kazimierz Puchowski

- *Stać się godnymi do sprawowania w ojczyźnie urzędów” — Edukacja w warszawskim kolegium teatynów (1737–1785)*, [w:] *Guwerner — preceptor — nauczyciel. Szkice z historii edukacji w Polsce i Europie Zachodniej (XVII–XIX w.)*, red. A. Kucharski, A. Jakuboszczak, Toruń 2022, s. 113–134.

Klaudia Rogowska

- „Czyli żyje? Czyli umarł?” *Problem ucieczek żon i mężów w świetle ogłoszeń publikowanych w „Gazecie Warszawskiej” w latach 1775–1780*, „Almanach Historyczny” 2022, t. 24, s. 35–48.

Dariusz Rolnik

- *Adam Chmara ostatni wojewoda miński i Stanisław August Poniatowski. O podstawach, trwałości i rozpadzie sojuszków oraz przyjaźni politycznych w czasach stanisławowskich*, „Historia Slavorum Occidentis” 2022, nr 4, s. 82–112.
- *Kilka uwag o naturze, potrzebie oraz sposobie edycji źródeł czasów stanisławowskich*, [w:] *Edytorstwo źródeł: od instrukcji do edycji. Studia edytorskie*, t. 4, red. A. Perłakowski, Kraków 2022, s. 169–184.
- *O „obyczajowości” rodziny włościańskiej czasów stanisławowskich uwag kilka*, [w:] *Jednostka, rodzina i struktury społeczne w perspektywie historycznej. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Cezaremu Kukli z okazji 45-lecia pracy naukowej*, red. P. Łozowski, R. Ponią, Białystok 2022, s. 423–430.
- *Sejmiki mińskie i obywatele mińscy wobec reform Sejmu Czteroletniego*, [w:] *Verba volant, scripta manent. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, red. M. Karakocho, P. Robak, Łódź 2022, s. 245–274.
- *The Path to the Promotion to the Senator’s Office of Adam Chmara, Leonard Świejkowski and Gedeon Jeleński in the Stanislavian Times. The Contribution to the Discussion*, „Biuletyn Polskiej Misji Historycznej. Bulletin der Polnischen Historischen Mission” 2022, vol. 17, s. 239–260.
- *Wokół konfederacji targowickiej. Adam Chmara ostatni wojewoda miński wobec upadku Rzeczypospolitej*, [w:] *Między obowiązkami, przywilejami a prawem Rzeczypospolitej XVI–XVIII w. Konfederacje staropolskie*, red. A. Perłakowski, D. Rolnik, F. Wolański, Kraków 2022, s. 227–242.
- [wspólnie z A. Perłakowskim, F. Wolańskim] *Wstęp*, [w:] *Między obowiązkami, przywilejami a prawem Rzeczypospolitej XVI–XVIII w. Konfederacje staropolskie*, red. A. Perłakowski, D. Rolnik, F. Wolański, Kraków 2022, s. 9–11.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- *1791 m. gegužės 3 d. konstitucijos įgyvendinimas: konstitucinės monarchijos metai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje*, [w:] *1791 m. gegužės 3 d. Abiejų Tautų Respublikos Konstitucija*, red. R. Jurgaitis, A. Stankevič, Vilnius 2022, s. 27–60.

- *Civic and Cultural Identities and the Enlightened Lithuanian Nobility (Based on the Ego-Documents of the Ogińska and Plater Families)*, „Prace Polonistyczne. Łódzkie Towarzystwo Naukowe” 2021, t. 76, s. 275–292. [Wersja elektroniczna: <https://doi.org/10.26485/PP/2021/76/12>; <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1009863>]
- *Liublino unijos tvarumo problema valstybės centralizacijos akivaizdoje: Lietuvos bajorijos pozicijos (tarp Ketverių metų seimo ir Gardino seimo)*, „Parlamento Studijos” 2021, t. 30, s. 38–59. [Wersja elektroniczna: <https://etalpykla.lituanistika.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2021~1665686058873/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>]
- *Oświeceniowa literatura europejska w księgozbiórce Andrzeja Ignacego Ogińskiego i rola Jeana Rolaya w kształtowaniu treści biblioteki wojewody trockiego w latach 1781–1786*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Tradycja — Tożsamość — Inność*, red. D. Kowalewska, A. Ročko, F. Wolański, Toruń 2022, s. 259–273.
- [Rec.: Richard Butterwick, *The Polish-Lithuanian Commonwealth, 1733–1795. Light and Flame*, New Haven and London: Yale University Press, 2020, 482 p.], „Lithuanian Historical Studies” 2022, vol. 26, s. 169–181. [Wersja elektroniczna: <https://doi.org/10.30965/25386565-02601009>]
- [Rec.: Andrzej Stroynowski, *Obrady sejmu grodzieńskiego 1784 roku. Studium z dziejów kultury parlamentarnej*, Częstochowa: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie, 2020. – 250 p.], „XVIII Amžiaus Studijos” 2021, t. 7, s. 330–337.
- *Reglamentacja i praktyka wydawania paszportów w Rzeczypospolitej w okresie od Sejmu Wielkiego do powstania kościuszkowskiego*, [w:] *Realne i wyobrażone granice i rubieże Wielkiego Księstwa Litewskiego*, red. D. Michaluk, Ciechanowiec 2021, s. 207–229.
- *Rozbiory Rzeczypospolitej Obojga Narodów w historiografii litewskiej*, [w:] *Rozbiory Polsko-Litewskiej Rzeczypospolitej. Odniesienia, interpretacje, pamięć*, red. K.K. Daszyk, T. Kargola, Kraków 2022, s. 137–159.

Krystyna Stasiewicz

- *Pamięć o potomnych trzeba podtrzymywać. Literackie wypowiedzi o poetce czasów saskich Elżbiecie Drużbackiej od XIX do XXI w.*, [w:] *Długie trwanie kultury staropolskiej. Ustanowienia, praktyki, rekonstrukcje — szkice ofiarowane Profesorowi Markowi Prejsowi*, red. A. Arendt, A. Jakóbczyk-Gola, P. Morawski, I. Piotrowski, Warszawa 2022, s. 103–120.

Artur Timofiejew

- *Jacek Idzi Przybylski i „młodź” poetycka w „Nowym Parnasie” Franciszka Morawskiego*, „Annales UMCS. Sectio N” 2022, t. 7, s. 379–394.

Ferenc Tóth

- *Egy sokoldalú csata mítosz és valóság között. Források és történeti konstrukciók az 1687-es harsány-hegyi ütközetről*, [w:] *Konfliktusok interdiszciplináris megközelítésben*, red. K. Bene, M. Kiss, I. Sarlós, Pécs 2022, s. 247–266.
- *Huszárság és magyarsággép a 18. századi Franciaországban*, [w:] *Magyarország-kép Franciaországban*, red. M. Bodó, Budapest 2022, s. 113–136.
- *Les débuts de l’enseignement de la viticulture et de l’œnologie en Hongrie au tournant des XVIIIe et XIXe siècles*, [w:] *Vigne, vin et education du XVIIIe siècle à nos jours*, red. M. Figeac-Monthus, M.-A. Chateaubrynaud, C. Piot, La Crèche 2022, s. 43–55.
- *Nicolas-Louis Le Dran történeti értekezése a Szent Korona és a Habsburg-ház viszonyáról az 1730-as évekből*, „Lymbus” 2022, s. 525–576.
- *The Bastions of the Ottoman Capital. The Fortresses of the Dardanelles and the Bosphorus seen by French Military Engineers, Diplomats and Travelers in the Seventeenth and Eighteenth Centuries*, [w:] *Images in the Borderlands. The Mediterranean between Christian and Muslim Worlds in the Early Modern Period*, red. G. Capriotti, I. Čapeta Rakić, Turnhout 2022, s. 61–74.
- *Un penseur géostratégique avant la lettre: le baron de Tott*, „Nuova Antologia Militare” 2022, nr 11, s. 643–668.

Asta Vaškeliene

- *Źródła literackie łacińskojęzycznej poezji Wielkiego Księstwa Litewskiego (na podstawie centonu Jana Skorulskiego Vox Voluptatis ac Virtutis..., 1764)*, [w:] *Oświecenie nieoświecone. Tradycja, tożsamość, inność*, red. D. Kowalewska, A. Roćko, F. Wolański, Toruń 2022, s. 67–82.

Agnieszka Wieczorek

- *Francuscy misjonarze — profesorowie w Rzeczypospolitej XVII i XVIII w.*, [w:] *Guwerner — preceptor — nauczyciel. Szkice z historii wychowania i edukacji w Polsce i Europie Zachodniej (XVII–XIX w.)*, red. A. Jakuboszczak, A. Kucharski, A. Wieczorek, Toruń 2022, s. 135–159.
- *La dimension éducative du voyage de la noblesse et de l’aristocratie polonaises à l’époque moderne. L’état de la recherche*, [w:] *Noblesse française, noblesse polonaise, 20 ans après*, red. J. Dumanowski, M. Figeac, A. Wieczorek, La Crèche 2022, s. 153–164.

Barbara Wolska

- *Wiersze czasów Stanisława Augusta z Sacculusowego „worka” różnorożności swawolnych* [rec.: *Poezycje dessertowe wieku naszego oświeconego*, (wybór i oprac.) Leon Sacculus (i.e. R. Kaleta), red. i korekta H. Wojtas-Kaleta, Wydawnictwo Sacculus, Amsterdam 1989 (i.e. Wrocław 2019)], „Napis” 2022, t. 28, s. 196–205.

Tomasz Wysłobocki

- *Fanny Raoul — kobieta, która odważyła się mieć własną opinię*, [w:] *Zapomniane, nieobecne, niepotrzebne, niechciane. Kobieta (nie)obecność na przestrzeni wieków*, red. M. Malinowska, A. Walczyna, Warszawa 2022, s. 137–149.
- *O sztuce jako nośniku idei rewolucyjnych* [rec.: Marek Mosakowski, *Sztuka w służbie terroru. O rewolucji w kulturze francuskiej w latach 1792–1794*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2021, 318 s.], „Wiek Oświecenia” 2022, t. 38, s. 196–204.
- *W cieniu wolności, równości i... gilotyny. Condorcet, pani de Cambis, Olympe de Gouges — nieusłyszane głosy w sprawie równouprawnienia kobiet*, [w:] *Partycypacja i wykluczenie. Z teorii i praktyki obywatelstwa*, red. J. Nowotniak-Poręba, Warszawa 2022, s. 129–150.

Izabella Zatorska

- *Crise héroïcomique ou désintégration positive à la Marivaux*, [w:] *Pour une histoire de la crise*, red. L. Lévêque, A. Staroń, [Arcidosso] 2021, s. 279–290.
- *Entre histoire et roman épistolaire, ou les archives de Hyacinthe et Maximilien Wiklinsky*, [w:] *Noblesse française, noblesse polonaise 20 ans après*, red. J. Dumanowski, M. Figeac, A. Wieczorek, La Crèche 2022, s. 289–298.
- *Le statut esthétique, ontologique et épistémologique du narrateur dans «Le Monde vrai» de Marivaux*, [w:] *Chroniqueur, philosophe, artiste. Figures du voyageur dans la littérature française aux XVIIIe–XIXe siècles*, red. M. Sokołowicz, I. Zatorska, Warszawa 2021, s. 39–51. [Wersja elektroniczna: <https://doi.org/10.31338/uw.9788323551065.pp.39-52>]
- *Między Sorboną a Goncourtem i Bookerem* [rec.: David Diop, *Rhétorique nègre au XVIIIe siècle. Des récits de voyage à la littérature abolitionniste*, Classiques Garnier, Paris 2018, 403 s. + 3 nlb.], „Wiek Oświecenia” 2022, t. 38, s. 205–207.
- *Przekleństwo Pawła a gniew ludu, czyli fatum oszukanej miłości. Między „idyllą tragiczną” a rewolucją*, [w:] *Miłość, przyjaźń, pożądanie w dawnych literaturach romańskich*, red. J. Pietrzak-Thébault, B. Spieralska-Kasprzyk, Warszawa 2021, s. 179–198.

- *Zarys dziejów kolonizacji „wysp francuskich” na Oceanie Indyjskim; Interteksty, antyczne i współczesne, malgaskie i reunionińskie*, [w:] É.-D. Parny, *Chansons madécasses / Pieśni Madagaskaru*, red. E. Kalinowska, I. Zatorska, przy współpracy M. Sokołowicz, Warszawa 2021, s. 43–51; 53–83.

Zofia Zielińska

- *Dwie mowy z 1786 r. – przykład polemiki politycznej z czasów Stanisława Augusta*, [w:] *Wschód Zachodu? Szukając tożsamości Europy Środkowej. Księga jubileuszowa z okazji 50. Rocznicy pracy naukowej prof. dr. hab. Wojciecha Roszkowskiego*, red. A. Orzelska-Stączek, Warszawa 2022, s. 400–422.
- *Od utraty suwerenności do pierwszego rozbioru*, „Przegląd Polityczny” 2022, nr 174, s. 10–18.

Michał Zwierzykowski

- *Edycje akt sejmikowych z terenu prowincji wielkopolskiej*, „Miscellanea Historico-Iuridica” 2022, nr 1, s. 379–403.

PRACE PROWADZONE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA

Alina Aleksandrowicz-Ulrich

- *„Powracajcie do ogrodów”*. *Ethos kulturowy ogrodów Czartoryskich*, ss. 410. [Książka ukończona]

Beata Bednarek

- Prace nad przygotowaniem wydania liryków Franciszka Dionizego Książnika z Rękopisu Puławskiego w serii Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia.

Richard Butterwick-Pawlikowski

- *Rozbiory Rzeczypospolitej*.
- *Sir Charles Hanbury Williams*.

Tomasz Chachulski

- Edycja pism zebranych F. Karpińskiego.
- Monografia Franciszka Karpińskiego.

Roman Dąbrowski

- Opracowanie monograficzne twórczości Jędrzeja Świderskiego.
- Wybrane zagadnienia refleksji estetycznoliterackiej późnego oświecenia (szczególnie Euzebiusz Słowacki).

Dorota Dukwicz

- Działalność Karola Hermana de Perthéesa i „impreza kartograficzna” Stanisława Augusta.
- Dzieje polityczne epoki stanisławowskiej, ze szczególnym uwzględnieniem relacji Rzeczypospolitej z Rosją i Prusami.

Jarosław Dumanowski

- Historia i kultura jedzenia w czasach nowożytnych.
- Piśmiennictwo kulinarne.
- Post i dietetyka w czasach nowożytnych.
- Staropolski dyskurs żywieniowy.

Jerzy Dygdała

- *August III w Warszawie 1734–1736. Gazety i listy Andrzeja Cichockiego* (edycja źródłowa – tekst przekazany do wydawnictwa).
- *Codziennosc mieszkańców Torunia na przełomie dwóch epok (Wokół dziennika sukiennika Johanna Gottlieba Kadacha z lat 1789–1841)* – monografia.
- *Elekcja Augusta III z 5 października 1733 roku* – obszerny artykuł lub mała monografia?

Witold Filipczak

- Kulisy sejmików lubelskich w latach 1782–1784.
- Sejmiki poselskie w 1776 r. wobec I rozbioru Polski.
- Sejmiki powiatu lidzkiego w latach 1776–1786.
- Współpracownicy i stronnicy biskupa poznańskiego oraz kanclerza koronnego Andrzeja Młodziejowskiego (od 1777 roku).

Karin Friedrich

- *The Routledge Handbook on the Global Enlightenment*, wydawca i autor with Michael Brown; Routledge (planowana publikacja 2026, w przygotowaniu).

Grzegorz Glabisz

- Czopowe i szelężne w polityce finansowej sejmiku województw poznańskiego i kalskiego lata 1717–1766 (seria artykułów i edycji źródłowych).
- Działalność polityczna Franciszek Poniński stolnika poznańskiego.
- Instrukcje dla posłów koronnych na Sejm Wielki (1788–1792).
- Prace nad edycją akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 (przygotowanie materiałów do druku).
- Prace nad krytyczną edycją diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją — w zespole z Michałem Zwierzykowskim, Adamem Perłakowskim, Karolem Kościelniakiem. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86 grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik: Michał Zwierzykowski.
- Stronnictwo Jerzego Augusta Mniszcha w Wielkopolsce (1764–1768).

Anna Grzeskowiak-Krwawicz

- J.J. Rousseau, *Considérations sur le gouvernement de Pologne* — przekład z komentarzem.
- Władza w myśli politycznej Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Kamil Jakimowicz

- Kontakty handlowe miast małopolskich z miastami Królestwa Sycylii w XVI–XVIII w.
- Prace nad edycją akt sejmikowych województwa lubelskiego z lat 1764–1794.
- Rola rzeki Wieprz w życiu mieszkańców województwa lubelskiego w XVII–XVIII w.
- Życie sejmikowe województw krakowskiego, sandomierskiego i lubelskiego w latach 1775–1788.

Regina Jakubėnas

- Korespondencja ks. Remigiusza Kossakowskiego.
- Poezja okolicznościowa Wilna II poł. XVIII wieku.

Maria Janoszka

- Relacje literatury i ekonomii w epoce oświecenia.
- Różne realizacje i dynamika przemian kategorii estetycznych (m.in.

ironii, groteski, melancholii) w literaturze XVIII i pierwszej połowy XIX wieku.

- Twórczość Jana Potockiego; recepcja *Rękopisu znalezionego w Saragossie*; światowe nurty badań nad *Rękopisem*.

Monika Jusupović

- Geneza stronnictwa dworskiego na Litwie w czasach Stanisława Augusta.

Irena Kadulka

- Józef Wybicki – dramaturg.

Jacek Kordel

- Dyplomacja publiczna i polityka informacyjne państw ościennych w czasie pierwszego rozbioru Polski.

Urszula Kosińska

- Edycja źródeł do celów dydaktycznych z dziejów dyplomacji czasów saskich.
- Polityka mocarstw wobec Europy Środkowo-Wschodniej w przededniu i w dobie wojny o sukcesję polską (1730–1735), traktat Löwenwolda z 1732 r., (prace kontynuowane).

Teresa Kostkiewiczowa

- Józef Wybicki – poeta.
- Opracowanie haseł oświeceniowych do „Słownika polskiej krytyki literackiej 1764–1914”.
- Projekty antropologiczne w piśmiennictwie polskiego oświecenia.

Danuta Kowalewska

- „Kulig” Józefa Wybickiego.
- Mezalians w oświeceniu.
- Oświecenie nieoświecone.

Katarzyna Kuras

- Kultura dworska w nowożytnej Europie.

Jakub Lipski

- Brytyjska powieść XVIII wieku: konteksty interartystyczne.
- Poetyka ciała w robinsonadzie.

- *Robinson Crusoe* – pierwsze kompletne opracowanie w języku polski.

Walentyna Łoś

- Kontynuacja badania tożsamości narodowej, kulturowej i religijnej ludności unickiej Kijowszczyzny, Braclawszczyzny oraz Wołynia w wieku XVIII, badania kultów świętych wschodniochrześcijańskiej tradycji oraz kultów rzymskokatolickich na obszarach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej, szczególnie na wpływach doby Oświecenia na unicką hierarchię, mianowicie na metropolitę Cerkwi Unickiej Jasona Junoszę Smogorzewskiego.
- Kontynuacja opracowania „Geograficzno-statystycznego opisanie parafiiów Królestwa Polskiego” oraz map województw koronnych Karola Pertheésa, nadwornego geografa Stanisława Augusta. Badanie prowadzone w ramach projektu „Kartografia w służbie reform Państwa epoki stanisławowskiej”.
- *Культ ікон римо-католицької традиції як складова культурно-цивілізаційного простору Київщини другої пол. XVIII ст. (на прикладі культу Бердичівської Божої Матері)*, [w:] *700-річчя Київсько-Житомирської дієцезії Римсько-Католицької Церкви: сторінки історії і сьогодення*, Київ 2020. [Artykuł złożony do druku]

Justyna Łukaszewicz

- Polskie przekłady Moliera i Beaumarchais’go.

Iwona Maciejewska

- Ewolucja konwencji gatunkowej listu w I połowie XVIII wieku (na przykładzie epistolografii rodu Czapskich).
- Specyfika relacji autobiograficznej Tomasza Czapskiego – charakterystyka zapisków z podróży do Francji.

Bożena Mazurkowa

- Funeralia Stanisława Konarskiego.
- Poezja okolicznościowa i okazjonalna doby oświecenia.
- Wiersze portretowe poetów oświeceniowych.

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- Rzeźba włoska w relacjach polskich podróżniczek po Italii.
- Rzeźba w zbiorach króla Stanisława Augusta (monografia w przygotowaniu).

Joanna Orzeł

- Historia Polski w sylwach XVIII wieku.
- Motywy historyczne w piśmiennictwie polskim, francuskim i angielskim XVIII wieku (traktaty filozoficzne, słowniki i encyklopedie, prasa).

Arnaud Parent

- Książka w języku francuskim o Rzeczypospolitej Obojga Narodów za panowania króla Stanisława Augusta w przygotowaniu.
- Studia nad stosunkami między Francją a Rzeczypospolitą Obojga Narodów w XVIII wieku.

Magdalena Patro-Kucab

- Epistolografia oraz literacka i reformatorska działalność Alojzego Felińskiego.
- Inskrypcje pamiątkowe.
- Literatura okolicznościowa (utwory nagrobne i funeralne, rocznicowe, gratulacyjne, imieninowe, urodzinowe, ślubne itp.).
- Poetyka laudacji.
- Twórczość panegiryczna i pochwalna (ze szczególnym uwzględnieniem utworów Adama Naruszewicza, Stanisława Trembeckiego i Franciszka Dionizego Kniaźnina oraz twórców epoki klasycyzmu postanislawowskiego).
- Wspomnienia i sylwetki biograficzne na łamach prasy.

Anna Penkała-Jastrzębska

- Badania nad specyfiką funkcjonowania kobiecych dworów szlacheckich w XVII i XVIII wieku.

Anna Petlak

- Edycje krytyczne utworów Wincentego Ignacego Marewicza.
- Wincenty Ignacy Marewicz (1755–1822) – biografia i twórczość.

Paweł Pluta

- Gotycyzm i zjawiska pokrewne.
- Literacka i naukowa spuścizna Józefa Maksymiliana Ossolińskiego.

Dariusz Rolnik

- Kariery urzędnicze senatorskie w Koronie i na Litwie (czasy stanislawowskie).

- „Kreęgi korespondencyjne” średnioszlacheckich rodzin czasów stanisławowskich.
- Kształtowanie, tworzenie, rozpad i „program” stronnictwa królewskiego 1778–1788.
- Obraz społeczeństwa szlacheckiego czasów stanisławowskich.
- „Opinia publiczna” czasów stanisławowskich – zagadnienia teoretyczne.
- Rosja i Rosjanie w świadomości elit politycznych czasów stanisławowskich.
- Sejmiki województw wielkopolskich w czasach stanisławowskich.

Janusz Ryba

- „Kulinary Rękopis...” – referat wygłoszony na IV Kongresie Badaczy Oświecenia.

Piotr Skowroński

- Historia Łazienek Królewskich 1772–1795.
- Itinerarium Stanisława Augusta.
- Reforma Rady Nieustającej na sejmie 1776 r.

Marie-Christine Skuncke

- Article en français: *L’Histoire métallique de Gustave III et celle de Louis XIV*; en cours de publication dans: *Les médailles de Louis XIV et leur livre*, vol. 2, réd. Yvan Loskoutoff, Presses universitaires de Rouen et du Havre.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Elity polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego za panowania Stanisława Augusta.
- Kształtowanie się systemu biurokratycznego na Litwie.
- Życie parlamentarne w ostatnich latach istnienia Rzeczypospolitej.

Artur Timofiejew

- Prace nad edycją pism krytycznoliterackich Franciszka Morawskiego.

Asta Vaškeliėnė

- Praca w programie Instytutu Literatury Litewskiej i Folkloru nad obszarem badawczym *Studia nad wielojęzyczną poezją i poetyką Wielkiego*

Księstwa Litewskiego w okresie baroku i oświecenia. Kierownik programu Asta Vaškelienė.

Agnieszka Wieczorek

- Środowisko francuskich lazarystów w Rzeczypospolitej XVII i XVIII wieku.

Barbara Wolska

- Czytanie Józefa Wybickiego — Szymbark 2023 r. (udział w grancie zespołowym); przygotowywane wystąpienie: *Historia i polityka z nutą wolności. „Jeszcze Polak!”*.
- Kierownik projektów zespołowych prowadzonych ze studentami, doktorantami i pracownikami Katedry Edytorstwa UŁ w ramach Badań Własnych Uniwersytetu Łódzkiego. Efektem tych projektów jest obecnie 10 tomików serii „Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ” (2001–2022).
- List i korespondencja pocztowa w twórczości poetyckiej polskiego oświecenia.
- Opracowanie edytorskie wierszy A.S. Naruszewicza do edycji tomu V *Poezji zebranych* autora (równoległa praca w obrębie poszczególnych segmentów wydania: wprowadzenie do lektury, teksty, objaśnienia, komentarz edytorski, słownik wyrazów archaicznych).
- Ustalanie informacji o przekazach tekstów A.S. Naruszewicza spoza *Dzieł* z 1778 r. (zarówno napisanych przed tą datą, jak i później, już po czterotomowym wydaniu *Dzieł*); poszukiwanie danych na temat utworów, także o spornym lub niepewnym autorstwie (polemiki, opinie) oraz edycji i opracowań dotyczących tych wszystkich tekstów — dla potrzeb ww. edycji i opracowywanej obszernej rozprawy: *Spoza „Dzieł” (1778). Wstępny bilans i układ utworów w tomie V „Poezji zebranych” Adama Naruszewicza*.
- Zakazane obszary literatury: poezja erotyczna i obsceniczna w polskim Oświeceniu — inspiracje obce i rodzime (Boccaccio, Ariosto, La Fontaine, Grécourt, Vergier, J.-B. Rousseau, Piron, Dorat; poezja staropolska); druki pierwotne; rękopiśmienne kopie wierszy w księgach *silva rerum*; edycje; wiersze anonimowe, twórczość znanych i mniej znanych autorów; zagadnienia autorstwa tekstów i problemy atrybucji (polemiki, dyskusje, argumenty); wątki libertyńskie i niezależne od libertynizmu; przekraczanie tabu seksualnego przez stosowanie różnorodnych modyfikatorów tabu; metaforyka, słownictwo, gatunki i formy bezgatunkowe. Efektem jest kilka opublikowanych

artykułów; ostatni, złożony do druku: *Wiersze erotyczno-obsceniczne oświecenia jako fenomen społeczno-obyczajowy i literacki oraz zapis strategii przekraczania seksualnego tabu* do tomu zawierającego artykuły będące pokłosiem IV Kongresu w Toruniu.

- Życie i twórczość Józefa Koblańskiego w kręgu Puław: 1.) artykuł złożony do druku: *Józef Koblański w kręgu mieszkańców i przyjaciół rezydencji puławskiej. Życie i poezja* do tomu zawierającego materiały po konferencji w Puławach; 2.) przygotowywany artykuł edytorski: poprzedzona wstępem miniedycja nekrologu Józefa Koblańskiego pióra Adama Jerzego Czartoryskiego, wdzięcznego ucznia i przyjaciela księdza-poety.

Tomasz Wysłobocki

- Dramaturgiczna twórczość Voltaire’a.
- Historia kobiet we Francji w XVIII wieku i w okresie Rewolucji.
- Teatr francuski w epoce Oświecenia.
- Teatr rewolucji francuskiej jako odzwierciedlenie reform społecznych.

Paweł Zajac OMI

- Przygotowanie do edycji trzeciego tomu nuncjatury Archettiego za 1777 rok.
- Studia nad *Diario di Polonia* Giuseppe Garampiego, 1772–1776.

Izabella Zatorska

- Edycja krytyczna korespondencji Marii Teresy Geoffrin ze Stanisławem Augustem (z Małgorzatą Grąbczewską i Piotrem Skowrońskim z Muzeum Łazienki Królewskie, Anną Krwawicz IBL PAN i Dominikiem Triaire’em z Montpellier).
- Madagaskar i Maskareny w XVIII–XXI w.
- Marivaux – pisarz chrześcijański.

Stanisław Zawadzki

- Historia użytkowania Puszczy Białowieskiej ekonomii brzesko-kobryńskiej w XVIII w.
- Nadania królewskie w ekonomiach królewskich w Wielkim Księstwie Litewskim w XVIII w.
- Obchody pierwszej rocznicy Konstytucji 3 maja w miastach i miasteczkach Wielkiego Księstwa Litewskiego. W ramach grantu NCN „Prelu-

dium” pt. „Ekonomie królewskie w Wielkim Księstwie Litewskim w latach 1780–1795” (UMO-2018/29/N/HS3/00775).

- Prace nad projektem mierzenia i mapowania ekonomii królewskich w Wielkim Księstwie Litewskim w II poł. XVIII w.

Michał Zwierzykowski

- Edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych poprzedzających Sejm Niemy – 1716–1717.
- Opracowanie biogramów Zygmunta Turno (zm. 1761) i Macieja Twardowskiego (zm. 1724) na potrzeby *Polskiego Słownika Biograficznego*.
- Prace nad edycją diariusza negocjacji poprzedzających Sejm Niemy autorstwa Franciszka Ponińskiego (wspólnie z Grzegorzem Glabiszem).
- Prace nad przygotowaniem edycji źródłowej: Akta sejmikowe Wielkopolski właściwej. Lata 1764–1793.
- Reprezentacja sejmowa województwa poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1763.

Prowadzone projekty badawcze dotyczące XVIII wieku

Alina Barczyk

- *Saskie rozwiązania konstrukcyjne I połowy XVIII wieku i ich recepcja w architekturze rezydencji polskich magnatów* (grant „Miniatura”, Narodowe Centrum Nauki).

Beata Bednarek

- Zakończenie/sfinalizowanie dwuletniego projektu „Tekstologiniai senųjų raštų tyrimai: rankraštiniai Francišeko D. Kniaznino poetiniai kūriniai” (nr projektu: 09.3.3-LMT-K-712-19-0206), realizowanego na Uniwersytecie Wileńskim w ramach programu 09.3.3-LMT-K-712, „Rozwój kompetencji naukowców, innych badaczy i studentów poprzez praktyczne działania badawcze” (lit. „Mokslininkų, kitų tyrėjų, studentų mokslinės kompetencijos ugdymas per praktinę mokslinę veiklą”), finansowanego z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej.

Jarosław Dumanowski

- „Wspólnota smaku. Jedzenie, pamięć i dziedzictwo wielokulturowości Rzeczypospolitej wielu narodów”, IDUB UJ w Krakowie.

- Space between us: Group for interdisciplinary urban research, IDUB UMK w Toruniu.

Karin Friedrich

- Wspólny projekt finansowany przez Uniwersytet Jagielloński, RPR2, „An Entangled History of Poland-Lithuania” (Kraków, Aberdeen, Prague, Paris), 2022–2024, z elementami historii i kultury XVIII wieku.

Grzegorz Glabisz

- Prace nad krytyczną edycją diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego – 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją – w zespole z Michałem Zwierzykowskim, Adamem Perłakowskim, Karolem Kościelniakiem. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86 grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Kamil Jakimowicz

- Prace nad edycją akt sejmikowych województwa lubelskiego z lat 1764–1794 w ramach grantu pt. „Akta sejmikowe województwa lubelskiego z lat 1633–1794” (NPRH 11H 18 002186).
- Wykonawca w granie pt. „Atlas Historyczny Miast Polskich: Kazimierz Dolny, Puławy, Wąwolnica” (NPRH/DN/SP/508655/2021/11).

Monika Jusupović

- NPRH – edycja akt sejmiku trockiego 1733–1795 (wraz z M. Gochną i P.P. Romaniukiem).

Barbara Krysztopa-Czupryńska

- Wykonawca w granie w ramach programu „Nauka dla Społeczeństwa” (NdS/533454/2021/2021) *Konstytucje nowożytne jako czynnik konstytuujący współczesną identyfikację Polaków i Hiszpanów* (wnioskodawca Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach).

Igor Krywoszeja

- Realizacja projektu badawczego pod tytułem „Antropologia Szkoły Bazylianów w Humaniu” (PJP/PON/2021/1/00013) w ramach Programu Stypendialnego dla Studentów i Naukowców Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej «Polonista». Decyzja nr PJP/PON/2021/1/

00013/DEC/1 NAWA z dnia 8 lipca 2021 r. Okres realizacji projektu: 1 czerwca — 31 sierpnia 2023 r. Opiekun naukowy: prof. dr hab. Michał Zwierzykowski (Wydział Historii UAM w Poznaniu).

Katarzyna Kuras

- Wymiana kulturowa w sieci dynastycznej Wettynów w połowie XVIII wieku; minigrant POB Heritage (IV edycja) — Inicjatywa Doskonałości Uniwersytet Badawczy UJ.

Jakub Lipski

- DIGITENS — British Enlightenment Sociability (wykonawca i członek komitetu kierującego, grant RISE — Marie Curie Actions, realizacja 2019–2022; nr grantu 823862).
- Interartystyczne konteksty rozwoju wczesnej powieści angielskiej (kierownik, grant NCN — „Opus” 19 — 2020/37/B/HS2/02093, 2021–2024).
- Poetyka ciała w robinsonadzie anglojęzycznej (kierownik, grant NCN — „Sonata” 16 — 2020/39/D/HS2/02074, 2021–2023).
- STERNEWS. Sieci recepcji w osiemnastowiecznych gazetach i magazynach: Laurence Sterne (mentor, grant NCN — „Polonez Bis” 1 — 2021/43/P/HS2/01182, 2022–2024).

Walentyna Łoś

- *Kartografia w służbie reform Państwa epoki stanisławowskiej* — krytyczne opracowanie „Geograficzno-statystycznego opisanie parafiiów Królestwa Polskiego” oraz map województw koronnych Karola Pertheesa. Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, moduł „Dziedzictwo”, nr 11H 18012287. Kontynuacja prac nad krytycznym wydaniem „Geograficzno-statystycznego opisanie parafiiów Królestwa Polskiego”.

Iwona Maciejewska

- Kontynuacja projektu Nr 0343/NPRH9/H11/88/2021 „Źródła do dziejów Czapskich w XVIII wieku. Egodokumenty członków rodziny wojewody pomorskiego Piotra Jana (1685–1736) — opracowanie filologiczno-historyczne i edycja”, Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, czas trwania projektu 60 miesięcy: 10.02.2022–9.02.2027.

Bożena Mazurkova

- Józef Wybicki: literat — obywatel — polityk. W dwusetną rocznicę śmierci pisarza (1822–2022), Ministerstwo Edukacji i Nauki, „Dosko-

nała Nauka” — Wsparcie konferencji naukowych, umowa nr DNK/SP/546793/2022. Projekt realizowany jest w latach 2022–2024 we współpracy partnerskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Towarzystwa Historycznoliterackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu.

Joanna Orzeł

- Działanie naukowe „«Skarbiec rozmaitych sciencyi...» — erudycyjna historia Rzeczypospolitej w świetle nieznaney sylwy czasów saskich” finansowane przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu „Miniatura” 4.
- Grant dla młodych badaczy „Od semantyki historycznej do kontekstu społecznego epoki — pojęcie «historia» w dziełach encyklopedycznych XVIII wieku” przyznany w ramach konkursu Uniwersytetu Łódzkiego „Inicjatywa Doskonałości — Uczelnia Badawcza”.
- Stypendium rządu francuskiego (Séjour Scientifique de Haut Niveau) na pobyt badawczy we Francji na projekt „Un monarque absolu ou *primus inter pares*? La création du souverain dans l’historiographie de la France et de la République des Deux Nations XVIIIe siècle”.

Anna Penkała-Jastrzębska

- Narodowe Centrum Nauki, Grant „Opus” no 2021/41/B/HS3/00253: *Kobiety dwór szlachecki w Rzeczypospolitej w czasach saskich. Struktura, ludzie, kultura, funkcje*; kierownik prof. dr hab. Bożena Popiołek, wykonawcy dr hab. Urszula Kicińska, dr hab. Anna Penkała-Jastrzębska. Strona grantu i informacje o projekcie: <https://womenscourt.up.krakow.pl/>.

Kazimierz Puchowski

- Uczestnik grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (NPRH) Nr 11H 18 0333 86: Słowniki Biograficzne Uczonych Polskich, realizowanego w Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Kierownikiem projektu jest prof. dr hab. czł. rzecz. PAN Andrzej Kajetan Wróblewski.

Klaudia Rogowska

- Kontynuacja prac nad grantem przyznanym pod koniec 2021 roku. Narodowe Centrum Nauki („Preludium” 20). Temat: „Przestępstwa seksualne zagrożone karą śmierci na terenach województwa ruskiego w XVIII wieku”. Przyznana kwota: 200 960 zł, okres realizacji: 36 miesięcy.

Dariusz Rolnik

– 2015–2020. NPHR (1aH 15 0046 83) Edycja źródłowa: Akta sejmikowe województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793. Wykonawca. Jednostka wykonująca: IH UAM w Poznaniu. Kierownik Michał Zwierzykowski.

Piotr Skowroński

– Wykonawca w granie prof. Zatorskiej o Geoffrin (zob. dalej).

Asta Vaškeliene

– *Poezja Jana Kochanowskiego: badania, przekład i publikacja korpusu epiogramów*, nr rej. P-LIP-22-123 (Państwowy Program Badań i Upowszechniania Lituanistyki 2016–2024). Czas realizacji 2022-07-01–2024-06-30. Kierownik projektu Asta Vaškeliene. Projekt jest finansowany przez Litewską Radę Naukową.

Adrian Wesołowski

– Rozpoczęty w roku 2022 grant badawczy finansowany przez Narodowe Centrum Nauki w ramach programu „Sonatina” 6 (Nr rejestracyjny: 2022/44/C/HS3/0000). Realizowany jest on na Uniwersytecie Jagiellońskim, trwać będzie w latach 2022–2025. Tytuł: „Kultura sławy i społecznego wyróżnienia w porozbiorowej Polsce (c. lata 1795–1831)”. Opis: Projekt przewiduje analizę kultury sławy i społecznego wyróżnienia w Polsce okresu pomiędzy ostatnim rozbiorem Rzeczypospolitej Obojga Narodów (1795) a powstaniem listopadowym (1830–1831). Celem tego badania jest zrozumienie sławy jako zjawiska społecznego i kulturowego w kontekście epoki, zbadanie postrzegania kategorii osoby publicznej w dawnej kulturze, przyjrzenie się sferze publicznej jako coraz bardziej znaczącej przestrzeni interakcji pomiędzy sławnymi ludźmi a publicznością oraz ocenie, w jakim stopniu pośredniczyły w niej media takie jak gazety i czasopisma. Projekt przenosi na polski grunt angielskie i francuskie dociekania historyków kultury okresu lat 1750–1850, dzięki czemu wzbogaca zarówno zrozumienie historii polskiej kultury, jak i szerszą perspektywę historii sławy. Więcej informacji znaleźć można w popularnym opisie projektu zamieszczonym na stronie internetowej NCN: <https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/listy-rankingowe/2021-12-15xchgs1k/streszczenia/545945-pl.pdf>.

Tomasz Wysłobocki

- NCN „Miniatura” 5, „Teatr okresu Rewolucji Francuskiej jako zwierciadło przemian społecznych i obyczajowych” (grant zakończony).
- Stypendium rządu francuskiego na 3-miesięczny staż badawczy w Université de Paris-Sorbonne oraz w Université Clermont Auvergne (Ambassade de France en Pologne).

Paweł Zając OMI

- 2020–2023 realizacja grantu NCN 2019/35/B/HS3/02063: Stanisław Konarski i rzymska Kongregacja Świętego Oficjum – edycja dokumentacji procesu w sprawie podejrzeń o herezję w dziele „Myśli chrześcijańskie o religii poczciwych ludzi”.

Izabella Zatorska

- Mikrogrant konferencyjny Uniwersytetu Warszawskiego – IDUB: dofinansowanie pobytu na sympozjum we Florencji 1 grudnia 2022 r. poświęcone drugiej części projektu francusko-włoskiego „Marivaux na scenach europejskich”. Publikacja w toku.
- Mikrogrant wydawniczy Uniwersytetu Warszawskiego – IDUB (program „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”): dofinansowanie edycji krytycznej poezji Ewarysta Parnyego, *Chansons madécasses – Pieśni Madagaskaru*, red. Ewa Kalinowska, Izabella Zatorska oraz Małgorzata Sokołowicz, Wydawnictwa UW, Warszawa 2021 w formie Open Access.
- NPRH nr 0295/NPRH9/H11/88/2021, „Korespondencja między Marie Thérèse Rodet Geoffrin a królem Stanisławem Augustem – edycja krytyczna z tłumaczeniem i w nowej interpretacji”, finansowany z funduszy Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Stanisław Zawadzki

- Ukończenie grantu NCN „Preludium” w latach 2019–2023, temat: „Ekonomie królewskie w Wielkim Księstwie Litewskim w latach 1780–1795” UMO-2018/29/N/HS3/00775.

Michał Zwierzykowski

- Prace nad realizacją projektu „Krytyczna edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego – 12 VI 1716–1 II 1717, autorstwa A.S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją; druk tomu *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1633–1668* – w zespole z: A. Perłakowskim, M. Śapoką, K. Kościelniakiem, G. Glabiszem,

K. Tumelisem, R. Kołodziejem i I. Kraszewskim. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86, na lata 2018–2023 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Tematy prac doktorskich pisanych przez Członków i powstających pod opieką Członków Towarzystwa

- *Classical influences on the political thought of Edmund Burke* (Ioannes Chountis, promotor: Karen Fiedrich)
- *Edukacja prawnicza w elitarnych kolegiach jezuitów Rzeczypospolitej* (Bartłomiej Sobieraj, promotor: Kazimierz Puchowski)
- *Fenomen życia i twórczości Franciszka Karpińskiego* (Jacek Ubysz, promotor: Barbara Wolska, rozprawa ukończona; doktorant z „wolnej stopy”, brak środków na opłacenie przewodu)
- *Funkcje epigrafu w powieści gotyckiej* (Anna Durajewska, promotor: Jakub Lipski)
- *Funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w opinii szlachty wielkopolskiej w latach 1696–1763* (Edyta Wełniak, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *„Icosaméron” – metafikcja utopijna Giacomo Casanovy* (Stanisław Świtlik, promotor: Izabella Zatorska, praca obroniona z wyróżnieniem 6 marca 2023 r.)
- *Illegitimate Children in the 18th Century Lithuania: Socio-demographic Characteristics* (Ugnė Jonaitytė, promotor: Ramunė Šmigelskytė-Stukienė)
- *Improwizacja romantyczna w trzech odsłonach: poezja filomatów – „Dziadów” część III – „Samuel Zborowski”. Performans – zapis – archiwum* (Agata Żaglewska, promotor pomocniczy: Tomasz Jędrzejewski)
- *Koncepcja wychowania religijnego w wybranych utworach literackich Stanisława Konarskiego wobec tradycji edukacyjnych i piśmienniczych polskich pijarów* (Katarzyna Kossowska, promotor: Tomasz Chachulski – rozprawa obroniona 17 kwietnia 2023 r.)
- *Konflikt prymasa Michała Radziejowskiego z królem Augustem II Wętynem w latach 1697–1705 i jego rola w polaryzacji społeczeństwa szlacheckiego* (Rafał Kowalski, promotor: Barbara Krysztopa-Czupryńska)
- *Korneccy: rodzina artystów i jej działalność w Małopolsce od połowy XVIII do połowy XIX wieku* (Paulina Kluz, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa, praca obroniona)
- *Material Culture and Cultural Transfer between Scottish Jacobites and Poland – the Polish networks of the 18th-century Stuarts* (Christopher Moore, promotor: Karen Friedrich)

- *Michał Korybut Wiśniowiecki i czasy jego panowania w opiniach współczesnych i potomnych (do końca XVIII w.)* (Maciej Dębski, promotor: Zbigniew Anusik, promotor pomocniczy: Joanna Orzeł)
- *Motyw choroby i cierpienia w polskim kaznodziejstwie katolickim czasów saskich* (Patrycja Mierzyńska, promotor: Barbara Krysztopa-Czupryńska)
- *Ostatnia flotylla. Eskadra kaperska Augusta II Wettina w latach 1700–1701 — organizacja, działalność, tło polityczne* (Krzysztof Kuczyński, promotor: Urszula Kosińska)
- *Piwa dobrze zrobione, tuczne i wystate. Renoma i lokalność piwa w Rzeczypospolitej w II poł. XVIII w.* (Bartłomiej Karnasiewicz, promotor: Jarosław Dumanowski)
- *Polityka sejmiku województw wielkopolskich wobec miast i mieszczaństwa w latach 1572–1793* (Kamila Bulińska, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Portrety Polek z podróży po Italii w drugiej połowie XVIII wieku* (Katarzyna Jagiełło-Jakubaszek, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa, praca obroniona)
- praca doktorska poświęcona poznańskiemu biskupowi pomocniczemu Franciszkowi Jedwabskiemu (1895–1975) (Mikołaj Welnic, promotor: Paweł Zając OMI)
- *Proza podróżnicza Łucji z księżąt Giedroyciów Rautenstrauchowej* (Magdalena Abramczyk, promotor: Tomasz Chachulski)
- *Środa. Dzieje wielkopolskiego miasta królewskiego i sejmikowego w osiemnastym stuleciu* (Wojciech Lis, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Wybrane utwory dramatyczne Wojciecha Bogusławskiego. Edycja krytyczna ze wstępem* (mgr Agnieszka Kozyra, promotor: Barbara Wolska)
- *Wzorce męskości i kobiecości w XVIII-wiecznej literaturze przygodowej o piratach* (Aleksandra Jarecka, promotor: Jakub Lipski).

SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI

230 lat historii cmentarza Powązkowskiego
Zamek Królewski w Warszawie, 3 listopada 2022 r.

[Katarzyna Mikocka-Rachubowa]

Co u Państwa na warsztacie?

Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym oraz Muzeum Łazienki Królewskie podjęły decyzję o współpracy przy stworzeniu 12 filmów popularnonaukowych prezentujących najnowsze badania członków Towarzystwa i wiążące się z nimi zagadnienia warsztatowe. Filmy dostępne są na stronie muzeum: <https://www.lazienki-krolewskie.pl/pl/aktualnosc/co-u-panstwa-na-warsztacie>.

[Piotr Skowroński]

Il Genio universale di Canova

Bassano del Grappa–Possagno–Vicenza, 17–19 maja 2022 r.

[Katarzyna Mikocka-Rachubowa]

The International Orthodox Theological Association (IOTA)

Volos, Grecja, 11–15 stycznia 2023 r.

Podczas konferencji zostało wygłoszonych 350 prezentacji naukowych poruszających wiele współczesnych i kontrowersyjnych kwestii, przed którymi stoi świat, Kościół prawosławny i ogólnie chrześcijaństwo. Nasza sekcja reprezentowała ważne kwestie z historii Kościoła na Ukrainie w XVII i XVIII wieku. Mój referat: *Kyiv cult of St. Barbara in the tradition of the Union Church* podejmował kwestię kultów w Kościele unickim w XVIII wieku.

[Walentyna Łoś]

Jezuici: nauka i nauczanie, sztuka, kultura, duchowość

Serock, 6–8 lipca 2022 r.

Organizatorzy: Instytut De Repubika i Instytut Historii UKSW.

[Dariusz Rolnik]

Les racines et les survivances de Molière

Wrocław, 6–7 października 2022 r.

W dniach 6–7 października 2022 r. odbyła się w Instytucie Filologii Romańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego zorganizowana przez dr. Tomasza Wysłobockiego we współpracy z wrocławskim Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego i przy wsparciu Instytutu Francuskiego

w Warszawie międzynarodowa, interdyscyplinarna konferencja pt. *Les racines et les survivances de Molière* wpisująca się w obchody 400-lecia urodzin tego wielkiego francuskiego dramaturga. Wydarzenie to zgromadziło dwadzieścioro francuskojęzycznych specjalistów z zakresu teatrologii, historii sztuki i literatury z Polski, Francji i Włoch. Rozprawiali oni nie tylko o źródłach sukcesu scenicznego sztuk Molierowskich, ale także — a wręcz przede wszystkim — o przemianach w obszarze teatru, jakie zaszły w Europie w kolejnych dekadach po śmierci dramaturga, przy czym połowa wystąpień traktowała o jego wpływie na teatry europejskie doby Oświecenia.

[Tomasz Wysłobocki]

Z okazji 400-lecia urodzin Moliera, *Les survivances et les racines de Molière. Colloque international et pluridisciplinaire organisé par l'Institut d'études romanes de l'Université de Wrocław en collaboration avec le Musée municipal de théâtre Henryk Tomaszewski*, les 6–7 octobre 2022. O funkcjonowaniu postaci Moliera i jego twórczości w teatrze XVIII-wiecznym, m.in. jako antymodel dla młodego Marivaux w jego pierwszej znanej komedii (wyjątkowo wierszem): *Le Père prudent et équitable* („Ojciec roztropny i sprawiedliwy”, ok. 1712).

[Izabella Zatorska]

Leszczyńscy i Sułkowscy w XVI–XVIII wieku.

Sztuka — Kultura — Konserwacja

Leszno, 23–24 września 2023 r.

1. Organizatorzy: Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, Urząd Miasta Leszna.

2. Komitet naukowy: prof. UŁ dr hab. Tadeusz Bernatowicz, dr Aliana Barczyk.

3. Opis konferencji: W 1547 roku Leszno, należące do Rafała Leszczyńskiego, kasztelana przemęckiego, otrzymało prawa miejskie od króla Zygmunta Starego. Prawo magdeburskie oraz opieka założycieli wpłynęły na intensywny rozwój gospodarczy i urbanistyczny ośrodka. Sześć pokoleń Leszczyńskich podejmowało inicjatywy kulturalne, artystyczne, muzyczne i architektoniczne.

Leszno stało się miastem wielowyznaniowym, tolerancyjnym oraz „stolicą” latyfundiów magnackiego. Główna rezydencja powstała w Rydzynie — inicjatorem jej nowego ukształtowania był Rafał Leszczyński, podskarbi wielki koronny. Wielkością i programem artystycznym zamek

przewyższał nie tylko rezydencje polskie, ale również europejskie. Podwójny wybór Stanisława Leszczyńskiego na króla Polski określił monarszy status siedziby, która po spaleniu w 1707 roku przez Rosjan stała nieużytkowana do 1738 roku. Nowy właściciel Aleksander Sułkowski odnowił zamek i jego dekorację według projektów Ignacego Frantza. Książęta władali dobrami do końca XIX wieku. Z ich inicjatywy powstał również oryginalny pałac myśliwski we Włoszakowicach.

W ramach konferencji zaprezentowane zostały tematy związane z aktywnością kulturalną, fundacyjną, inicjatywami architektonicznymi oraz dziejami obu rodów. Do udziału w sesji zostali zaproszeni przedstawiciele różnych dyscyplin, wśród nich historycy i historycy sztuki, konserwatorzy zabytków, muzealnicy i archiwiści. Tradycyjnym obradom towarzyszyło zwiedzanie Leszna, połączone z pokazaniem przez Miejskiego Konserwatora Zabytków najnowszych odkryć dokonanych w czasie renowacji i prowadzonych *in situ* analiz kluczowych zabytków (między innymi pałacu Sułkowskich).

[Alina Barczyk]

XVIII w. dotyczyły wystąpienia: Alina Barczyk (UŁ): *Jurydyka Leszczyńskich w Warszawie. Kształtowanie się układu przestrzennego w XVII–XVIII w.*; Tadeusz Bernatowicz (UŁ): *Zamek w Rydzynie. Osiemnastowieczna przebudowa w świetle nieznanymi źródeł*; Michał Wąrdzyński (UW): *Nagrobki Leszczyńskich i pomnik Trójcy Św. O dwóch wizytach rzeźbiarzy wrocławskich w Lesznie i Rydzynie*; Agnieszka Skrodzka (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego): *„Oplakujcie go, nieutuleni”*. *Dzieła sztuki związane ze śmiercią Stanisława Leszczyńskiego*; Artur Badach (Zamek Królewski w Warszawie): *Rzeźbiarskie fundacje Leszczyńskich*; Jarosław Zawadzki (AGAD): *Archiwalia Leszczyńskich w Archiwum Radziwiłłów przechowywanych w Archiwum Głównym Akt Dawnych*; Jerzy Dygdała (IH PAN): *Dziesięć dni rzeczywistego panowania. Król Stanisław Leszczyński w Warszawie we wrześniu 1733 roku*; Małgorzata Durbas (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie): *W ogrodowym zaciszu u króla Stanisława Leszczyńskiego w Lotaryngii (1737–1766)*; Magdalena Musik-Moskał, Maciej Urban (Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków): *Pałac Sułkowskich w Lesznie – historia, odkrywane wartości, konserwacja*; Szymon Paczkowski (UW): *Muzyka i muzycy w rydzynskim kręgu Aleksandra Sułkowskiego*; Kamila Szymańska (Muzeum Okręgowego w Lesznie): *„J.O.X Sułkowskiego uprzywilejowany Typograf” – leszczyńscy drukarze w służbie książki czy księcia?*; Grzegorz Madej (Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej): *Kulturalne aspiracje księcia Franciszka Sułkowskiego (1733–1812). Od pałacu we Włoszakowicach do*

zamku w Bielsku; Marta Małkus (Muzeum Okręgowego w Lesznie): *Nagrobbki Bogustawa i Rafała Leszczyńskich w kościele pw. św. Mikołaja w Lesznie. Próba spojżenia na nowo na pomnik rodu Leszczyńskich.*

[Kamila Szymańska]

***Miasta na ziemi wschowskiej i pograniczu
wielkopolsko-śląskim od średniowiecza do 1887 roku***

Wschowa–Leszno, 21–22 października 2022 r.

XVIII wieku dotyczyło kilka wystąpień: Jarosław Pietrzak (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie) *Turcy we Wschowie. Pobyt dwóch poselstw sułtańskich w 1737 i 1755 — organizacja i ceremoniał;* Marta Małkus (Muzeum Okręgowego w Lesznie) *Obraz „Opatrzności Bożej nad Wschową” z kościoła farnego jako przykład konfesyjnej ikonografii miasta;* Małgorzata Gniazdowska (Muzeum Okręgowego w Lesznie) *Małżonek leszczyńskiej rodziny Jacobsenów w świetle inwentarzy;* Marta Kuc-Czerep (IH PAN) *Z Leszna do Warszawy. Johann Samuel Giering i walka o prawa stanu mieszczańskiego;* Tomasz Kościański (Archiwum Państwowe w Lesznie) *Sejmiki województw Wielkopolski właściwej w i pod Kościanem w XVIII wieku;* Marcin A. Klemenski (UJ/Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie) *Niezrealizowane lokacje miejskie na ziemi wschowskiej i pograniczu śląsko-wielkopolskim — casus Tworzjanowa i Augustowa.*

[Kamila Szymańska]

„Między Barokiem a Oświeceniem”: Czasy rozbiorów

Olsztyn, 13–14 października 2022 r.

Organizatorzy: Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego; Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie.

[Dariusz Rolnik]

***Od otoczenia władcy do dworu magnackiego.
Ewolucja środowiska dworskiego od średniowiecza
do schyłku XVIII wieku***

Kraków, 1–3 czerwca 2022 r.

W dniach 1–3 czerwca 2022, w Centrum Wystawowo-Konferencyjnym Zamku Królewskiego na Wawelu odbyła się organizowana przez Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Instytut historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i Zamek

Królewski na Wawelu międzynarodowa konferencja *Od otoczenia władcy do dworu magnackiego. Ewolucja środowiska dworskiego od średniowiecza do schyłku XVIII wieku*.

W wydarzeniu wzięło udział wielu cenionych badaczy z polskich i zagranicznych ośrodków badawczych. Efektem konferencji jest przygotowywana obecnie publikacja dotycząca specyfiki funkcjonowania dworów prywatnych w okresie od XV do XVIII wieku.

Konferencja została sfinansowana ze środków MEiN z programu „Doskonała Nauka” nr DNK/SP/512741/2021.

[Anna Penkała-Jastrzębska]

Po co nam niepodległość? W 250. rocznicę I rozbioru Polski

Warszawa, 22–24 czerwca 2022 r.

Organizatorzy: Instytut De Republica, Instytut Historii Nauki PAN, Wydział Historii Uniwersytetu Warszawskiego. Zamek Królewski w Warszawie, 22–24 czerwca 2022 r. Przygotowywana jest do wydania w 2023 r. przez Instytut De Republica publikacja referatów, redaktorzy: dr Jakub Bajer, dr Jacek Kordel.

[Zofia Zielińska]

Rulership between common good and self-interest: Natural law and urban crisis management in early modern East Central Europe

Aberdeen, 30 września 2022 r.

Centre for Polish-Lithuanian Studies, University of Aberdeen, 30/09/2022, *Rulership between common good and self-interest: Natural law and urban crisis management in early modern East Central Europe*.

[Karin Friedrich]

Seminarium naukowe ku czci zmarłego w 1997 r.

dr. Łukasza Kądzioły

Warszawa, 12 maja 2022 r.

12 maja 2022 w Sali Kolumnowej Wydziału Historii Uniwersytetu Warszawskiego odbyło się seminarium naukowe ku czci zmarłego w 1997 r. dr. Łukasza Kądzioły. Tematem seminarium była refleksja nad dorobkiem naukowym i postawą życiową Autora książki *Między zdradą a służbą Rzeczypospolitej. Fryderyk Moszyński 1792–1793*. W panelu wzięli

udział: prof. Wojciech Kriegseisen, Adam Kunicki-Goldfinger, dr Wadim Anipiarkou, prof. Jarosław Czuby, Andrzej Friszke. Organizatorami były: Wydział Historii Uniwersytetu Warszawskiego i Instytut Historii PAN. Poprowadziła spotkanie dr hab. Urszula Kosińska, prof. ucz. [Urszula Kosińska]

Środowisko literackie Puław 1782–1831 Puławy, 24–28 maja 2022 r.

W dniach 24–28 maja 2022 r. w pałacu w Puławach odbyła się konferencja pod patronatem Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym współorganizowana przez Pracownię Literatury Oświecenia Instytutu Badań Literackich PAN i Muzeum Czartoryskich w Puławach poświęcona twórczości powiązanej z Puławami Czartoryskich lub ich dotyczącej. W ciągu pięciu dni obrad wygłoszonych zostało prawie pół setki referatów przez badaczy z ośrodków polskich i zagranicznych. W dniu otwarcia prof. Teresa Kostkiewiczowa w referacie „*Konstelacja poetów puławskich*” w dobie przedrozbiorowej: więzi osobiste – powinowactwa ideowo-literackie nakreśliła panoramę zagadnień stanowiących temat konferencji i poruszanych w referatach uczestników, prof. Alina Aleksandrowicz przedstawiła rolę księżnej Marii Wirtemberskiej w kreowaniu środowiska literackiego skupionego wokół Czartoryskich, a prof. Richard Butterwick-Pawlikowski wskazał na kontekst historyczny i rolę księżnej Izabelli i księcia Adama Kazimierza jako patronów opozycji. Po dyskusji pani Honorata Mielniczenko, dyrektor Muzeum Czartoryskich w Puławach, opowiedziała zebrany o miejscach związanych z rodziną książęcą. Podczas kolejnych dni przybliżone zostały sylwetki i dzieła twórców skupionych wokół Puław, przede wszystkim Franciszka Dionizego Książczyna, Juliana Ursyna Niemcewicza czy członków rodziny Czartoryskich, refleksji poddane zostały też rola ich i osób związanych z ich dworem w historii, polityce, kulturze, edukacji, oraz sama przestrzeń Puław zarówno rzeczywista, jak i wykreowana słowem pisanym przez poetów, a także przez teoretyków ogrodu, nie zabrakło spojrzeń na Puławy oczami współczesnych Czartoryskim podróżników, jak i „z przyszłości”, oczami badaczy i pisarzy następnego stulecia, tudzież podkreślone zostały związki puławskiego dworu z rodzącym się romantyzmem.

Uczestnicy konferencji mieli możliwość zwiedzenia bliższych i nieco dalszych okolic Puław.

Planowane jest wydanie tomu zbierającego wygłoszone podczas konferencji referaty.

[Klara Leszczyńska-Skowron]

Wawel w XVIII wieku. XVIII wiek na Wawelu
Zamek Królewski na Wawelu, 22–23 kwietnia 2022 r.

[Dariusz Rolnik]

Wilno — stolica Wielkiego Księstwa Litewskiego
Muzeum Narodowe — Pałac Wielkich Książąt Litewskich,
1–2 grudnia 2022 r.

1–2 grudnia 2022 r. w Muzeum Narodowym — Pałacu Wielkich Książąt Litewskich odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa *Wilno — stolica Wielkiego Księstwa Litewskiego*, poświęcona uczczeniu 700. rocznicy Wilna. Organizatorzy konferencji: Muzeum Narodowe — Pałac Wielkich Książąt Litewskich i Instytut Historii Litwy, partner konferencji Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Litewskiej. W konferencji wzięli udział badacze historii, wojskowości, parlamentaryzmu, wychowania, literatury, sztuki z Litwy i Polski. Wygłoszono następujące referaty: Mindaugas Šapoka *Wilno po wojnie i morowym powietrzu w latach 1710–1717*; Bernadetta Manyś *Diariusz Michała Kazimierza Radziwiłła „Rybeńki” jako źródło do badania dziejów Wilna*; Andrej Macuk *Działalność koadiutora wileńskiego Józefa Stanisława Sapielny na sejmikach w Wilnie w czasach panowania Augusta III*; Domininkas Burba *Interesy arystokracji w stolicy: działalność polityczna i gospodarcza ostatniego marszałka wielkiego litewskiego Ludwika Skumina Tyszkiewiczza w Wilnie*; Tomasz Ciesielski *Załogi wojskowe w Wilnie w latach 1717–1776*; Dariusz Woźnicki *Arsenał wileński w drugiej i trzeciej dekadzie XVIII w. Casus generała artylerii litewskiej Bogusława Ernesta Denhoffa*; Mariusz Machynia *Garnizon wileński w epoce stanisławowskiej*; Mindaugas Klovas *Skarb miasta Wilna w XVIII w.*; Jolita Sarcevičienė *Głowa cukru, funt pieprzu i gałka muszkatołowa: przyprawy w kramach wileńskich w I połowie XVIII w.*; Martynas Jakulis *Jankiel staje się Aleksandrem: antropimiony żydowskich konwertytów w XVIII-wiecznym Wilnie*; Wioletta Pawlikowska *Archiwum kapituły wileńskiej w XVIII–XIX w.*; Liudas Glemža *Relacje miasta Kowna z Wilnem w XVIII wieku*; Ewa Kula *Wileńscy ekszejuici w służbie Komisji Edukacji Narodowej*; Janina Kamińska *Wileńskie instytucje kształcenia i wychowania drugiej połowy XVIII wieku*; Katarzyna Buczek *Wileńskie uroczystości szkolne na tle szkół Rzeczypospolitej czasów Komisji Edukacji Narodowej*; Paulina Paul *Koncepcja*

oświeceniowego muzeum w działalności naukowej i pedagogicznej ks. Stanisława Jundziłła; Auksė Kaladžinskaitė Włoscy architekci w osiemnastowiecznym Wilnie; Giovanni (Jan) Pensa; Rūta Janonienė Urodzony w Ukrainie, został wilnianinem: malarz Konstanty Ottosielski (1739–1809); Lina Balaišytė Obrazy świata Oświecenia w teatrze wileńskim pod koniec XVIII w.; Joana Vitkutė Wizerunek dziecka w twórczości Franciszka Smuglewicza.

Pokłosiem konferencji będzie recenzowana publikacja książkowa.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

Wobec sejmików. Magnateria Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku

Ciechanowiec, 24–27 maja 2022 r.

Organizatorzy: Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu, Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku, Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Ciechanowcu.

[Dariusz Rolnik]

Z warsztatów badaczy oświecenia Spotkania on-line 2020–2023

Pracownia Literatury Oświecenia IBL PAN
Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym

Pomysł spotkań on-line *Z warsztatów badaczy oświecenia* narodził się w roku 2020 jako odpowiedź na ograniczenia czasu pandemii. Początkowo była to inicjatywa Pracowni Literatury Oświecenia IBL PAN, a od roku 2021 są one organizowane wspólnie przez Pracownię i nasze Towarzystwo. Przeciętnie co dwa – trzy tygodnie, już tradycyjnie w czwartki spotykamy się w przestrzeni cyfrowej, by przedstawiać efekty aktualnie prowadzonych przez nas badań i dyskutować o nich. Do tej pory odbyło się

40 spotkań, przez które przewinęło się w sumie jako referenci, jako dyskutanci i jako słuchacze blisko stu uczestników. Wydaje się, że udało się stworzyć miejsce, w którym spotykają się i rozmawiają badacze różnych dyscyplin, z różnych ośrodków i różnych pokoleń zarówno z Polski, jak z centrów akademickich w innych krajach (Francja, Litwa, Niemcy, Szwajcaria, Szwecja, Wielka Brytania). Swoje prace prezentowali ludzie młodzi, dopiero zaczynający kontakty z wiekiem XVIII i uczeni o europejskiej renomie, chcieliby się powiedzieć legendy w swoich dyscyplinach. Poruszone kwestie obejmowały cały szereg różnorodnych zagadnień z zakresu nauk humanistycznych. Obok niejako klasycznych tematów z historii politycznej, czy historii literatury, były wystąpienia poświęcone myśli politycznej, szeroko rozumianej kulturze oświecenia, teatrowi, muzyce, sztuce, obyczajom, a nawet kartografii i kuchni. Nie mogło też zabraknąć informacji o możliwości wykorzystania w badaniach technik cyfrowych. Wszystkie tematy łączył czas i przestrzeń, których dotyczyły – ujmując rzecz najkrócej, była to Europa wieku światła. Europa, w której leżała wszak także polsko-litewska Rzeczpospolita. Niewątpliwą wartością *Warsztatów* obok bardzo wysokiego poziomu przedstawianych referatów, były towarzyszące im niesłychanie żywe i ciekawe dyskusje, które umożliwiła seminaryjna forma spotkań.

Mamy nadzieję, że *Warsztaty* stały się już swego rodzaju instytucją, ważnym punktem na mapie życia naukowego środowiska osiemnastowieczników i zachęcamy do udziału w ich przyszłorocznej edycji. Wszystkich zainteresowanych prosimy o kontakt na adres: oswiecenie@ibl.waw.pl.

[Anna Grześkowiak-Krwawicz]

KONFERENCJE – ZAPOWIEDZI

11th International Congress of Belarusian Studies (ICBS)
Gdańsk, 22–24 September, 2023 r.

[Walentyna Łoś]

Józef Wybicki: literat – obywatel – polityk.
W dwusetną rocznicę śmierci pisarza (1822–2022)

Szymbark, 22–25 maja 2023 r.

W dniach 22–25 maja 2023 roku w Centrum Edukacji i Promocji Regiony w Szymbarku na Kaszubach w ramach grantowego projektu, realizowanego w partnerskiej współpracy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Towarzystwa Historycznoliterackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu, odbędzie się rocznicowa konferencja poświęcona autorowi polskiego hymnu narodowego: *Józef Wybicki: literat – obywatel – polityk. W dwusetną rocznicę śmierci pisarza (1822–2022)*. Obrady, w których udział weźmie 36 referentów z kilkunastu krajowych ośrodków akademickich i badawczych, objęte są honorowym patronatem: Prezydenta Miasta Gdańska, Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym i Muzeum Narodowego w Gdańsku. Po inauguracyjnym wykładzie obrady będą się toczyły w sześciu tematycznych odsłonach: biograficznej i poetyckiej; obywatelskiej i edukacyjnej, refleksyjnej; politycznej (w Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie); okolicznościowej i okazjonalnej oraz teatralnej. Wystąpienia referentów dopełnią informacje o uroczystościach rocznicowych, które dotychczas poświęcono Józefowi Wybickiemu.

[Bożena Mazurkowa]

Ks. Stanisław Konarski: pedagog – pisarz – polityk

Warszawa, 4–6 października 2023 r.

Konferencja współorganizowana przez Katedrę Historii Społecznej UMCS, Pracownię Literatury Oświecenia IBL PAN oraz Polską Prowincję Zakonu Pijarów. Odbędzie się w 250. rocznicę śmierci Stanisława Konarskiego – reformatora polskiej oświaty, założyciela Collegium Nobilium, znawcy prawa, poety i dyplomaty. Obrady będą prowadzone w Warszawie w dawnym pałacu Collegium Nobilium przy ul. Miodowej oraz z Pałacu Staszica. Obrady uświetni m.in. spektakl *Epaminondas* wg najnowszej edycji krytycznej tragedii Stanisława Konarskiego.

[Tomasz Chachulski]

*La douceur des Lumières. Le gout, le plaisir et le bonheur
au XVIII siècle*

19 kwietnia 2024 r.

Organizatorzy: UMK w Toruniu, Université Bordeaux Montaigne.
[Jarosław Dumanowski]

*Le monde des Lumières – perspectives de recherches
interdisciplinaires francophones*

3ème Rencontre Franco-Polonaise des Dix-Huitièmistes

Kraków, 16–17 listopada 2023 r.

3ème Rencontre franco-polonaise des dix-huitièmistes organizowane wspólnie przez Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytet Wrocławski w dn. 16–17 listopada 2023 r. w Krakowie. Po przerwie spowodowanej m.in. pandemią będzie to już trzecie spotkanie w ramach cyklu, którego inicjatorem był prof. Maciej Forycki (UAM). Ideą spotkania jest stworzenie platformy wymiany naukowej dla frankofońskich badaczy reprezentujących różne dyscypliny i specjalności, którzy zajmują się szeroko rozumianym oświeceniem. Tegoroczna edycja nosi tytuł *Le monde des Lumières – perspectives de recherches interdisciplinaires francophones*.

[Tomasz Wysłobocki]

*„Oblicza Wschodu”. Kościoły Wschodnie w Europie
Środkowo-Wschodniej w epoce nowożytnej – historia
i perspektywy badawcze*

Toruń, 1–2 września 2023 r.

[Walentyna Łoś]

Obywatel. Rodzina. Edukacja

**XXII Międzynarodowa konferencja naukowa badaczy
osiemnastowiecznej historii Wielkiego Księstwa Litewskiego**

Wilno, 7–8 grudnia 2023 r.

XXII Międzynarodowa konferencja naukowa badaczy osiemnastowiecznej historii Wielkiego Księstwa Litewskiego *Obywatel. Rodzina. Edukacja*, poświęcona 250. rocznicy powstania Komisji Edukacji Narodowej, Wilno, 7–8 grudnia 2023 r.

Celem konferencji będzie dyskusja nad wychowaniem obywatelskim oraz rolą rodziny w procesie wychowania dzieci. Proponujemy następujące obszary tematyczne: pojęcie „obywatel” i jego znaczenie w XVIII wieku; rodzina jako środowisko wychowawcze i jej funkcja edukacyjna w epoce Oświecenia; edukacja jako droga do politycznej i moralnej odnowy narodu; sieć i działalność szkół w Wielkim Księstwie Litewskim w XVIII wieku; przemiany modelu szkoły i nauczania; literatura naukowa i pedagogiczna i in.

Planuje się opublikowanie artykułów przygotowanych na podstawie referatów odczytanych na konferencji w odrębnej publikacji tematycznej „Studiów osiemnastowiecznych”.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

«Почаївський феномен: василіянський монастир Успіння Пресвятої Богородиці в історії та культурі України»

Tarnopol, Ukraina, 29 września 2023 r.

[Walentyna Łoś]

Rocznica koronacji Stanisława Augusta

Warszawa, 25 listopada 2023 r.

Muzeum Łazienki Królewskie zaprasza studentów studiów magisterskich, studiów doktoranckich oraz młodych badaczy do nadsyłania propozycji 20-minutowych wystąpień podczas seminarium z okazji rocznicy koronacji Stanisława Augusta. To doroczne wydarzenie, organizowane pod patronatem PTBnWO, ma za zadanie upowszechniać dokonania młodych badaczy epoki oświecenia. Bardzo prosimy o nadsyłanie abstraktów na adres p.skowronski@lazienki-krolewskie.pl do 15 października br. Seminarium odbywa się 25 listopada w Muzeum Łazienki Królewskie.

[Piotr Skowroński]

**Śmiech w dawnych literaturach romańskich
XXV ogólnopolskie Spotkania Specjalistów
Dawnych Literatur Romańskich
Wrocław, 23–24 listopada 2023 r.**

XXV ogólnopolskie Spotkania Specjalistów Dawnych Literatur Romańskich *Śmiech w dawnych literaturach romańskich*, które odbędą się w Instytucie Filologii Romańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego w dn. 23–24

listopada 2023 roku. Spotkania te rokrocznie gromadzą doświadczonych i początkujących naukowców, którzy w swoich badaniach zajmują się romańskim obszarem kulturowym i literackim — od późnego antyku do końca wieku XVIII. Referaty wygłaszane są w języku polskim. Zgłoszenia: maja.pawlowska@uwr.edu.pl.

[Tomasz Wyśłobocki]